

1. SAYI Çıktı

İstanbul,
Caz Festivali'nin
30. yılında, cazla beraber

Medeniyetler
Şehrinin
Yıkımı

CHATGPT
Tehdit mi, Fırsat mı?

"Güven,
ama
Kontrol et"

SUNAY AKIN

Çocuk Eline Geçen Her Şeyi Oyuncak Yapabilir!

Fraud Audit Corporation Nedir?

Fraud Audit Corporation-FAC avcı-toplayıcı ilk insanlardan başlayarak 21. yüzyılda çağdaş insanlığımıza kadar, her an karşımıza çıkan bölüşüm-paylaşım sorununun çözülmesi konusunda toplumsal bir hizmet sunmak gayesiyle kurulmuştur. Gelişen Türkiye'nin mali raporlama gereksinimini karşılamak, reel sektör yöneticilerinin ihtiyaç duyduğu finansal tabloları hazırlamak ve onaylamak üzere, Türkiye'nin ilk hile denetimi şirketi olarak kurulmuş olup, 8 bölge müdürlüğü ve 81 il temsilcisi İstanbul Merkez, Ankara, Denizli ve Şişli Şubesi ile faaliyet göstermektedir.

Uzman ekibimiz, şirketlerin kurumsallaşma, iç denetim, iç kontrol sistemlerinin kurulması, stratejik yönetim danışmanlığı, bağımsız denetim, yeminli mali müşavirlik, hile denetimi, dava destek danışmanlığı konularında şirket ihtiyaçlarına çözüm üretmekte, destek vermektedir.

Şirketlerin yaşadığı en büyük sorun, uzman kişi eksikliği sebebiyle, kusursuz bir işleyiş sisteminin aktif hale getirilememesi sonucunda maddi manevi kayıplar oluşmasıdır. Şirketler genellikle tek kişilik kurulumlarla başlarken, daha sonraları büyümenin getirdiği değişimlerle, artık ekip haline gelme, sistem kurma ve uzman desteğine ihtiyaç duymaktadır.

Firmalar, kusursuz bir işleyişe sahip olmak için kurumsallaşmalı, şirketin işleyiş döngüsünü iyi oluşturmalıdır. Uzmanlık gerektiren, şirketler için olmazsa olmaz bu faaliyetler, Fraud Audit Corporation-FAC uzman ekibiyle yerine getirilmekte, şirketlere destek verilmekte, ihtiyaçları hızlı ve yerinde çözüme ulaştırılmakta, şirketlerin kayıplarını minimize etme ve kar payını, pazar payını, artırma, büyüme hedeflerini sağlama konusunda uzman kadrosuyla yerine getirmektedir.

Şirketlerin hedeflerini tutturması ve sorunsuz işleyişe kavuşmaları Fraud Audit Corporation-FAC'nin öncelikli hedefidir. Şirketlerin misyon, vizyon, hedef ve stratejilerinin belirlenmesi, uzman kadromuzla şirketlerin beklentileri doğrultusunda sağlanacaktır. Öncelikli hedefimiz, şirketleri istekleri doğrultusunda ve dünya konjonktürü paralelinde işleyen aktif, güçlü, sermaye şirketleri haline getirmek, güvenilir sağlam bilgilerle pazar payını artırıp hedeflerin tutturmalarını sağlamaktır.

Fraud Audit Corporation-FAC olarak bizler farkındalıkları arttırmak ve şirket çalışanlarının da gelişimini sağlamak adına, alanında uzman, çoğunluğu akademisyenlerden oluşan eğitim kadromuzla eğitimler vermekteyiz. Eğitimlerimiz sonucunda sertifikalar verilmekte olup, şirketlerin beklentileri doğrultusunda gerek teori, gerekse uygulama ağırlıklı olarak şirket çalışanlarına yönelik özgün eğitimler düzenlenmektedir.

Eğitim ve kalifiye personel yatırımının şirket hedeflerini tutturmasında en önemli unsur olduğu kanaatindeyiz. Bu konudaki eksiklikleri gidermek için, şirket çalışanlarının şirket kültürüne ve beklentilerine yönelmesi sağlanacaktır. Fraud Audit Corporation-FAC, güçlü bir şirketin, ancak alanında deneyim ve bilgi sahibi personellerle sağlanabileceğinin çok önemli olduğu inancıyla hareket etmekte ve bunu öncelikli hizmeti olarak belirlemiş bulunmaktadır.

Fraud Audit Corporation-FAC bünyesindeki bağımsız denetim ve yeminli mali müşavirlik firmalarımızla gerek vergisel konularda gerekse ticari eylem ve işlemlerde ulusal ve uluslararası mevzuat ve standartlara uygunluk ve doğruluk denetimlerimiz sayesinde, şirketlerin mali açıdan sağlam göstergelere kavuşmasını sağlamaktayız. Yapılan denetimlerimiz aracılığı ile şirketlerin gerek vergi dairelerinde gerekse bankalar vb. kuruluşlar nezdinde onaylanmış finansal tablo ve raporlarını üretmektedir.

Türkiye'nin yeni yüzyılında, mali piyasaların gereksinim duyacağı ve reel sektörün yararlanacağı eğitimlerimiz, hata ve hile tespitine yönelik çalışmalarımız ve uluslararası raporlama standartlarına uyumluluk konusunda gerçekleştirdiğimiz denetimlerimizle, toplumun gereksinim duyduğu tüm işlemleri yerine getirmektedir.

Saygılarımızla,

Fraud Audit Corporation-FAC

“Uzmanlık Gerektiren YENİ BİR ALAN”

ADLİ MUHASEBE KAVRAMI VE ÖZELLİKLERİ

“Güven Ama Kontrol Et!”

Adli muhasebe gerçekleştirilen hukuki süreçlerle ilgili finansal ve muhasebe alanında uzmanlık gerektiren bir çalışma alanıdır. Bu alanda uzmanlar, finansal verileri analiz ederek hukuki duruşmalar ve soruşturmalar için kanıt sunabilirler. Adli muhasebe uzmanları, dolandırıcılık, mali suçlar, yolsuzluk ve diğer finansal ihlallerle ilgili sorunları araştırmak ve analiz etmekle görevlidir.

Son yıllarda adli muhasebe, iş dünyasında ve hukuk sistemlerindeki artan finansal karmaşıklık nedeniyle önem kazanmıştır. Dolandırıcılık olayları ve mali suçlar, şirketler, hükümet kurumları ve diğer organizasyonlar için büyük bir tehdit oluştururken, adli muhasebe uzmanları, bu tür suçların soruşturulması ve suçluların adalet karşısına çıkarılmasında önemli bir rol oynamaktadır.

Adli muhasebe mesleği, günümüzde artan suç türleri ve karmaşık finansal işlemler nedeniyle önemli hale gelmiştir. Suçlular, daha sofistike yöntemler kullanarak mali izleri gizlemeye ve delilleri ortadan kaldırmaya çalışırken, adli muhasebeciler bu izleri tespit etmek ve suçun finansal boyutunu açığa çıkarmak için uzmanlık gerektiren bir dizi teknik kullanırlar. Bu meslek, adli otoritelerin suçluları yakalaması ve yargılamalarında etkili bir şekilde delil sunması için büyük önem taşır.

Ülkeler arasında adli muhasebe mesleği ile ilgili yasal statüler ve düzenlemeler farklılık gösterebilir. Bazı ülkelerde adli muhasebeciler resmi bir meslek olarak tanınmış ve belirli eğitim ve sertifikasyon gereklilikleri bulunmaktadır. Diğer ülkelerde ise adli muhasebe uzmanları, mali denetçiler, hukukçular veya diğer ilgili meslek gruplarından gelen kişilerden oluşabilir.

Adli muhasebe mesleği, suçla mücadelede önemli bir rol oynar ve adalet sistemi üyelerine mali konularda teknik destek sağlar. Ayrıca, suçtan etkilenen veya mağdur olan gerçek veya tüzel kişilere de mali zararın tespiti, mali taleplerin belirlenmesi ve finansal delillerin sunulması konularında yardımcı olabilir.

Ülkemizde adli muhasebe mesleği henüz yasal bir statüye kavuşmamış olsa da, suçla mücadeledeki önemi göz önüne alındığında bu alanda uzmanlaşmış kişilerin varlığı ve hizmet verdiği bilinmektedir. Adli muhasebe, suçun finansal boyutunu aydınlatmak, delilleri toplamak ve sunmak için önemli bir araç olup, ilgili kuruluşlar ve mağdurlar için büyük önem taşımaktadır.

Adli muhasebeciler, geleneksel muhasebecilerden farklı olarak, adli sorunların çözümünde çeşitli

Dr. Baki TORAMAN
Adli Muhasebe Uzmanı
Fraud Audit Corporation-FAC
Yönetim Kurulu Başkanı

bilim dallarının yöntemlerini kullanarak analizler yaparlar. Bu bilim dalları arasında hukuk, denetim, psikoloji, suç bilimi ve grafoloji gibi alanlar yer alır. Adli muhasebe çalışmalarının temel amacı, mükellefle devlet arasında köprü kurmak yerine, avukatlar, hakimler, savcılar, kolluk kuvvetleri, mağdurlar ve muhasebe mesleği arasında köprü kurmaktır.

Adli muhasebeciler, davalara destek vermenin yanı sıra işletmelerde yapılan hilelerin ve yolsuzlukların hukuksal delillerini tespit etmek için ilgili kişi ve kuruluşlara hizmet sunarlar. Özellikle vergi ve muhasebe gibi mevzuatın sık değiştiği ve karmaşık bir yapıya sahip olan ekonomik ve mali konularda, avukatlar, savcılar ve hakimlerin yeterli bilgiye sahip olmadıkları bilinmektedir. Vergi ve muhasebe kayıtlarını veya mali tabloları analiz etme ve yorumlama konusunda zorluk yaşarlar. Bu nedenle genellikle bilirkişilere başvurulmaktadır, ancak bilirkişilik mesleğinin bazı sorunlar nedeniyle bu ihtiyacı tam olarak karşılayamadığı da bilinmektedir.

Artan talep nedeniyle, adli muhasebe eğitimleri ve kaynakları çeşitlenmiş ve artmıştır. Birçok üniversite ve kuruluş, adli muhasebe konusunda eğitim programları sunmaktadır. Bu programlar, muhasebe, finans, hukuk ve ceza adaleti konularını birleştirerek öğrencilere adli muhasebe alanında uzmanlık kazandırmayı hedeflemektedir. Talebin artmasıyla birlikte, adli muhasebe alanında eğitim ve kaynaklara erişim de artmaktadır, bu da bu alanda daha fazla uzmanın yetişmesini sağlamaktadır.

Ayrıca, adli muhasebe ile ilgili kitapların, makalelerin ve tezlerin sayısında da artış gözlenmektedir.

Bu kaynaklar, adli muhasebe uzmanlarına ve öğrencilere, bu alanda kullanılan yöntemler, teknikler ve vaka çalışmaları hakkında daha fazla bilgi sağlamaktadır.

Adli Muhasebenin Temel Özellikleri

Uzmanlık Gerektiren Bir Alan:

Adli muhasebe, genellikle muhasebe ve hukuk alanında uzmanlık gerektiren bir alandır. Muhasebeciler, finansal analiz becerilerini ve muhasebe standartlarını kullanarak verileri analiz ederken aynı zamanda hukuki süreçleri de anlamalıdır. Adli muhasebe uzmanları, muhasebe, vergi hukuku ve ceza hukuku gibi alanlarda bilgi sahibi olmalıdır.

Hukuki İlişki:

Adli muhasebe, hukuki bir süreçle ilişkilidir. Bu süreç, mahkemelerde delil sunmak veya dava açmak gibi hukuki işlemleri içerebilir. Adli muhasebe, adli soruşturma, suistimal, yolsuzluk veya mali dolandırıcılık gibi durumlarda kullanılır.

Delil Sunma:

Adli muhasebe, mahkemelerde delil sunma sürecinde önemli bir rol oynar. Muhasebe verileri, finansal belgeler, banka kayıtları, gelir tabloları ve vergi beyannameleri gibi delillerin analizini içerir. Bu analizler, hukuki süreçlerdeki taraflara yardımcı olmak veya soruşturma makamlarına kanıtlar sunmak için kullanılır.

Delillerin Korunması:

Adli muhasebe sürecinde delillerin doğru bir şekilde toplanması ve korunması önemlidir. Delillerin manipülasyona karşı güvenli bir şekilde saklanması ve sunulması, adil bir hukuki sürecin temelidir. Adli muhasebe uzmanları, delillerin toplanması ve doğru bir şekilde sunulması konusunda titizlikle çalışır.

Hile ve Suistimal Tespiti:

Adli muhasebe, hileli faaliyetleri veya mali suistimalleri tespit etmek amacıyla kullanılır. Finansal verilerin incelenmesi ve analizi, muhasebecilerin usulsüzlükleri veya yolsuzlukları tespit etmelerine yardımcı olur. Örneğin, şirket içinde kaynakların kötüye kullanılması veya mali tabloların yanıltıcı bir şekilde sunulması gibi durumlar adli muhasebeyle incelenir.

Raporlama ve Tanıklık:

Adli muhasebe uzmanları, analiz sonuçlarını raporlar halinde sunar ve mahkemelerde tanıklık yapar.

Adli Muhasebenin 3 Temel Çalışma Alanı Vardır:

Muhasebesel Analizlerin Sunulması:

Adli muhasebe uzmanları, devam eden veya yeni açılacak olan bir dava için muhasebesel analizler sunarlar. Bu analizler, mali tabloların incelenmesi, finansal verilerin analizi, varlık değerlemesi, zarar tespiti gibi konuları içerebilir. Bu analizler, davayı desteklemek veya çürütmek için kullanılan delillerin bir parçasıdır.

Rapor Hazırlama ve Uzman Tanıklık:

Adli muhasebeciler, muhasebeyle ilgili konulara ilişkin raporlar hazırlarlar. Bu raporlar, finansal suistimallerin tespiti, hileli mali tabloların analizi, zarar tespiti raporları gibi konuları kapsayabilir. Hazırlanan raporlar, mahkemede uzman tanıklık kapsamında sunulur ve adli mercilerin doğru kararlar vermesine yardımcı olur.

Hile, yolsuzluk ve suistimal araştırmacılığı:

Adli muhasebeciler, hile, yolsuzluk ve suistimal gibi finansal suçları araştırmakla görevlidir. Bu alan, varlık gizleme, para aklama, dolandırıcılık gibi konuları kapsar. Adli muhasebeciler, delilleri toplar, finansal izleri takip eder ve suçların tespit edilmesine yardımcı olurlar.

Adli muhasebenin ülkemizdeki tanınırlığı ve ilgi görmesi, finansal suçların ve hileli faaliyetlerin önlenmesi, tespiti ve adaletin sağlanması açısından önemlidir. Adli muhasebeciler, muhasebe bilgilerini kullanarak adli süreçlere katkıda bulunurlar ve doğru kararların verilmesine yardımcı olurlar. Bu nedenle, adli muhasebe alanındaki farkındalığın artması ve daha fazla kişinin bu alanda eğitim alması önemlidir.

Adli muhasebeciler, muhasebeyle ilgili konuların yoğun olduğu bir davanın hazırlık aşamasından karar aşamasına kadar avukatlara, savcılara, hakimlere ve mağdurlara teknik bilgi ve destek sağlarlar. Bu şekilde, adli süreçlerde doğru ve güvenilir bilgilerin kullanılmasını sağlarlar.

Adli muhasebeciler, farklı bilim dallarından edindikleri bilgi ve becerileri kullanarak delilleri analiz eder, raporlar hazırlar ve adli makamlara sunarlar. Böylece adli süreçlerin etkin ve adil bir şekilde yürütülmesine katkıda bulunurlar.

İşte bazı dava türlerinde adli muhasebecinin rolünü daha ayrıntılı bir şekilde açıklayabilirim:

Kar Dağıtımları:

Şirketler arasında hisse senedi sahipleri arasında adaletli bir şekilde kar paylaşımının sağlanması için adli muhasebecilerin raporlarına ihtiyaç duyulabilir.

Boşanma Davaları:

Adli muhasebeciler, evlilik birliği sırasında edinilen varlıkların değerlemesi, mal paylaşımı ve mali durum analizi gibi finansal konularda mahkemelere danışmanlık yapabilir.

Ortaklık Payları:

Ortaklık ilişkilerinin sona ermesi durumunda, adli muhasebeciler ortakların hisselerinin değerlemesi ve adil bir şekilde paylaşılması konularında uzmanlıklarını kullanabilir.

Ceza Davaları:

Muhasebe suistimali, dolandırıcılık, kara para aklama gibi suçlarla ilgili adli süreçlerde adli muhasebeciler, delillerin toplanması, mali analizlerin yapılması ve suçun finansal boyutunun ortaya çıkarılması konularında destek sağlayabilir.

Vergi Davaları:

Vergi beyannamesi ihtilafları ve vergi kaçırma suçlamaları gibi durumlarda adli muhasebeciler, finansal kaynakları değerlendirerek ve mali analizler yaparak mahkemelere bilirkişi raporu sunabilir.

Firma Değer Tespit Davaları:

Şirket değerlemesiyle ilgili davalarda adli muhasebeciler, finansal analizler ve yöntemler kullanarak şirketin değerini belirleyebilir.

Kara Paranın Aklanması Davaları:

Adli muhasebeciler, finansal kaynakların kökenini tespit etme, şüpheli işlemleri inceleme ve kara paranın aklanması süreçlerine ilişkin uzmanlık sunabilir.

Hileli iflas davaları:

İflas sürecinde hileli işlemler veya malvarlığının aktarılması gibi durumlarda, adli muhasebeciler mali analizler yaparak bu tür eylemleri belirleyebilir.

Kredi Kartı Dolandırıcılıkları ve Çek Senet Davaları:

Finansal dolandırıcılık vakalarında adli muhasebeciler, sahte belge analizi, mali hesapları rakamların arkasında bakarak analiz ederek, kati görüş bildirirler.

Evet, adli muhasebe mesleği, yukarıda bahsettiğim gibi çeşitli dava türlerinde önemli bir rol oynayabilir. Adli muhasebeciler, muhasebe ve hukuk bilimlerinin kesiştiği noktalarda uzmanlaşmış profesyonellerdir ve adli süreçlere finansal ve muhasebe perspektifinden destek sağlamaktadır.

CHATGPT

Tehdit mi, Fırsat mı?

Son dönemde yapay zeka teknolojisindeki gelişmeler baş döndürücü bir hızla ilerlemeye ve iş hayatımızdan günlük yaşantımıza kadar kullandığımız birçok teknolojiye entegre hale gelerek, yaşamımızın her alanında bizleri etkilemeye devam ediyor.

Peki yapay zeka teknolojisinin son dönemde en çok ses getiren ürünlerinden biri olan ChatGPT (Generative Pre-Trained Transformer – Üretici Ön-Eğitilmiş Dönüştürücü) veya sohbet robotları Chatbot'lar gibi yapay zeka teknolojileri bizler için birer tehdit unsuru mu, yoksa hayatımızı kolaylaştırıcı anlamda fırsatlar yaratan unsurlar mı? Sanırım bunun cevabını, bu tür teknolojileri ne amaçla kullandığımıza bağlı olarak yine insanlığın kendisi verecek...

Örneğin son dönemde ABD Hükümeti, OpenAI tarafından geliştirilmiş bir doğal dil işleme (NLP – Natural Language Processing) modeli olan ChatGPT ve yapay zeka robot kullanımının suistimal edilmesine karşı sıkı önlem alacakları konusunda uyarılarda bulundu. ABD Federal Ticaret Komisyonu (FTC), Adalet Bakanlığı, Eşit İstihdam Fırsatı Komisyonu (EEOC) ve Tüketici Mali Koruma Bürosu (CFPB) yetkilileri yaptıkları ortak açıklamada, yapay zekanın haksız, aldatıcı ya da suistimal edici kullanımına karşı önlem alma çabalarının tartışıldığını duyurarak, günlük hayatta kullanımı yaygınlaşan yapay zeka robotlarının hatalı kullanımına karşı "hak, adalet ve eşitlik ilkelerini savunma" taahhüdü verdiler. Yapay zekanın belli alanlarda faydalı olabileceğine işaret edilirken, hukuka aykırı şekilde kullanılabileceği ve ayrımcılığı tetikleyebileceği de vurgulandı.

Keza, Japon üniversiteleri, yapay zeka sohbet robotunun kullanımından kaynaklanan bilgi sızıntıları nedeniyle ChatGPT kullanımının kısıtlandığını duyurdu. Tokyo'daki Sophia Üniversitesi, öğrencilerin deneme, rapor ve tez gibi ödevler yazmak için Chatbot kullanmasını yasakladı ve ChatGPT kullanımının telif hakkı ihlallerine neden olabileceği vurgulandı. Benzer gerekçelerle geçtiğimiz aylarda İtalya gizlilik endişeleri nedeniyle ChatGPT'nin kullanımını yasaklarken, Almanya da bu konuda tedbirler alacağını duyurmuştu.

Yapay zeka teknolojisinin gelişimi ve kullanımı ile ilgili, suistimal ve siber güvenlik tehditlerinin dışında bir diğer önemli kaygıda, bu teknolojinin gelecekte iş hayatında insanların yerini alıp almayacağı ve yıkıcı teknoloji anlamında (disruptive technology) özellikle belirli meslekleri ortadan kaldırıp kaldırmayacağı endişeleri. Bu gelişmeleri doğrular mahiyette farklı sektörlerde ve belirli hizmetlerde bunun halihazırda gerçekleşmiş olduğu çeşitli örnekler görüyor olsak da, bu teknolojinin insan zekasının, yaratıcılığının, özgünlüğünün, duygu ve deneyimlerinin sınırlarına erişmesi ve tamamen insanın yerini alması en azından yakın gelecekte pek olası gözüküyor.

Cihan VURAL

CFE, CISA, CRMA, CDPSE
ACFE – Türkiye Uluslararası
Suistimal İnceleme Uzmanları Derneği
Yönetim Kurulu Başkanı
Burgan Bank A.Ş.
İç Sistemler Genel Müdür Yardımcısı

Yine de bugünden bu işin nerelere ulaşacağını kestirmek çok zor olsa da, kabul etmek lazım ki gelişmeler OpenAI CEO'su Sam Altman'ın dediği gibi korkutucu boyutta...

Öte yandan tüm bu tehdit unsurlarının ve kaygıların yanında, yapay zeka teknolojisinin insan hayatına ve iş yaşamına sunduğu nimetler de yadsınamaz türden. Dolayısı ile yine sorumuza dönecek olursak, yapay zekayı bir tehdit olmaktan çıkarıp fırsata dönüştürmek, onu gerek günlük yaşantımızda gerek iş hayatımızda bir iş ortağımız haline getirmeye çalışmak buna konsantre olmak sanırım izlenmesi gereken en doğru ve mantıklı yol olacaktır.

Yapay zeka sistemleri verilerin çok büyük miktarda ve çok hızlı bir şekilde aktığı ve işlendiği bu dijitalleşme döneminde, büyük miktarda ve çok çeşitli digital kanallardan akan verilerin (big data) anlamlandırılması, analiz edilmesi, veri odaklı kararların hızlı ve doğru bir şekilde alınabilmesi konusunda çok önemli katkılar sunmakta. Aynı zamanda günümüzde özellikle operasyonel verimlilik anlamında, tekrarlayan, belirli bir algoritma ve fiziksel efor gerektiren işlerin otomasyonunda işletmelerde giderek daha yaygın olarak kullanıldığını da görmekteyiz. Keza içerik üretiminde de giderek önemli bir rol oynamakta, çok büyük miktarda veri üzerinde eğitilip tutarlı ve dilbilgisi açısından doğru metinler üretebilmekte, bu anlamda müşteri hizmetleri, çağrı merkezi gibi alanlarda çözümler de sunabilmekte.

Yapay zekanın bir diğer önemli kullanım ve fayda alanı ise özellikle bankacılık ve finans sektöründe, sigortacılıkta, e-ticaret şirketlerinde ve ödeme kuruluşlarında şirket içi ve şirket dışı suiistimallerin tespit ve önlenmesi uygulamalarıdır. Aynı şekilde Kara Para Aklama ile mücadelede yapay zeka teknolojisi ile entegre edilmiş bilgisayar destekli uygulamaların da giderek artan bir şekilde kullanılmakta olduğunu görüyoruz.

Kural bazlı senaryoların haricinde müşterilerin davranış analizleri big-data'dan faydalanarak yapay zeka programları ile analiz edilmekte, davranış kalıplarına aykırı şüpheli işlemler tespit edilerek olası suiistimallerin önlenmesi ve ortaya çıkartılmasına çalışılmaktadır. Digitalleşme ile beraber, kaynakları çok farklı ve çok büyük hacimli verilerin hızla ve doğru bir şekilde analiz edilmesi, yanlış-pozitif oranının (false-positive rate) düşürülmesi suiistimal tespit sürecinde çok kritik bir önem taşımaktadır.

Son dönemde Pandemi ile beraber bankacılık sektöründe, mobil ve digital bankacılık alanında çok hızlı ve önemli gelişmeler yaşandı. Yasal mevzuatta da bu gelişmeleri destekleyici yönde pek çok yeni düzenlemeler yapıldı. Bunun en önemli adımlarından bir tanesi örneğin uzaktan müşteri edinim süreci olmuştur. Artık müşteriler hiçbir banka şubesine gitmeden, uzaktan kimlik tespit yöntemleri ile hesap açabilmekte ve tüm sözleşmeleri digital ortamda imzalayabilmekteler. Tabiki bu süreç beraberinde yeni dolandırıcılık ve suiistimal yöntemlerini ve yeni siber güvenlik risklerini de gündeme getirmiş oldu. Uzaktan video görüşme yöntemi ile görüştüğümüz veya çağrı merkezini arayan kişi acaba gerçekten insan mı, yoksa bir Chatbot'la mı görüşüyoruz biz o sırada? Veya arayan kişi gerçekten doğru kişi mi? Bu ve benzeri tehditleri yine ancak yapay zeka uygulamaları ile entegre edilmiş, gelişmiş sistemlerle tespit edip önleyebiliriz.

Biz ACFE – Türkiye (USIUD – Uluslararası Suistimal İnceleme Uzmanları Derneği) olarak, sektördeki tüm bu gelişmeleri çok yakından takip etmekte, sektörde ve toplumda yolsuzluk ve suistimale mücadelede hem farkındalığın artırılması, hem de suiistimal inceleme faaliyetlerinin yürütülmesinde çalışan profesyonellere gerekli mesleki ve teknik eğitimleri vermekteyiz.

Bu anlamda tüm meslektaşlarımıza ve sektördeki tüm paydaşlarımıza çalışmalarında başarılar diliyor, gerekli eğitim ve sertifikasyon desteği anlamında dernek olarak her zaman yanlarında olduğumuzu belirtmek istiyorum.

Minimum risk,
maksimum fayda...

**BAŞARININ
YOLU
İNANMAKTAN
GEÇER**

www.fac.com.tr

Afet AFFETMEZ!

2022 yılını geride bırakırken Cumhuriyetimizin ikinci yüzyılını karşılayacağımız, 100. yılını kutlayacağımız 2023 yılının heyecanını yaşıyorduk.

6 Şubat'ta, yaşanan deprem felaketiyle, enkaz yığınının ve acının içinde bulduk kendimizi. Cumhuriyet tarihimizin en fazla can kaybının yaşandığı, çok geniş bir bölgede hissedilen, milyonlarca yurttaşımızı etkileyen bu felaketin derin üzüntüsünü yaşarken diğer yandan denetimin ve liyakatin ne elzem konular olduğunun bir kez daha yaşayarak öğrendik.

Ali Kamil UZUN
Türkiye İç Denetim Enstitüsü
Kurucu ve Onursal Başkanı

Kahramanmaraş merkezli meydana gelen ve 11 ilimizi etkileyen depremle, denetimin hayati önemini acı bir tecrübeyle bir kez daha yaşadık. Kamuoyuyla paylaşılan bilgiler, yapılan açıklamalar değerlendirildiğinde, denetimin toplum ve ilgili kurumlar nezdindeki algı farkı da çarpıcı biçimde ortaya çıktı. Yaşanan olayın acı ve ölümcül bilançosu, denetimin önleyici ve değer yaratan işlevinin anlaşılması için denetim konusunda toplumsal farkındalığımızı da yeniden sorgulamamız gerektiğini gösteriyor.

Aslında biz bu acı deneyimi ve denetimin ne kadar önemli olduğunu, 24 yıl önce de aynı duygularla ve hissiyatla yaşamıştık.

1999 yılı Marmara depreminde yaşadıklarımızı yeniden hatırladığımızda, bugün afet risklerini yönetme, felaketleri önleme, hazırlıklı olma, önlem alma konularında yeterince ders çıkarmadığımızı, aynı zamanda denetim konusundaki bilgi eksikliği veya algı farklılığının, denetimin değeri önündeki en büyük engellerden birini oluşturduğunu ve bunu yeteri kadar anlayamadığımızı da bir kez daha yaşayarak öğreniyoruz. Denetimin topluma ve kurumlara hayat veren amacının anlaşılması ve bu doğrultuda değer katması, denetim konusundaki bu bilgi eksikliği, algı farklılığı ve anlayış farklılıklarının giderilmesiyle mümkün olabilecek.

Geçmiş yaşadıklarımıza, şimdi yaşananlara rağmen alınması gereken önlemlerin neden alınmadığı defalarca sorgulamamıza yol açıyorsa, bu ülkede yaşayan bizler, bireysel ve toplumsal sorumluluklarımızın farkında olarak hareket etmeliyiz. Bir düşünürün dediği gibi, insan sadece yaptıklarından değil, yapabilecekken yapmadıklarından da sorumlu. Unutmayalım ki, doğa hata ve ihmalleri, usulsüzlükleri, sorumsuzlukları asla affetmiyor.

Yaşananlar zamanla unutulabilir oluyorsa felaketleri tekrar yaşamak kaçınılmaz oluyor. Doğa yasalarına, doğal hayatın kurallarına aykırı hareket etmek insanlık için bedeli ağır felaketlere sebep oluyor.

Ahlak, akıl ve denetlenebilirliğe açıklık hayat üçgenimizdir.

Devlet kurumları, yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları, iş dünyası, bilim ve meslek kurumları, bireyler olarak toplumun tüm aktörleri bilim ve aklın rehberliğinde toplumun her alanında ahlaklı ve denetlenebilir olmanın farkındalığıyla, sürdürülebilir hayat, birlikte gelecek mümkün...

Bağımsız Denetim Etik Kuralları

YMM Eser SEVİNÇ
Fraud Audit Corporation-FAC
Yeminli Mali Müşavirlik Hizmetleri
Bölüm Başkanı

Firmaların belli bir döneme ait finansal eylem ve işlemlerinin sonuçlarını topluca gösteren finansal tablolarının doğru olup olmadığının ve ulusal veya uluslararası raporlama standartlarına uygun olup olmadığının sorgulaması ve onaylanması bağımsız denetçiler tarafından yapılır. Bağımsız denetçiler finansal tabloların doğruluk ve uygunluğunu araştırırken denetim eylemlerini mesleki bilgi düzeyleri kadar mesleki etik kuralları içerisinde de yürütür.

Denetim hizmeti sunulurken denetçiler tarafından başından sonuna kadar mesleki etik kurallara bağlı kalınması gerekir.

Denetçinin etik kuralları etkin bir şekilde uygulamaya geçirmesi gereklidir!

Firmaların iç işleyişinden kaynaklanan hata ve suiistimalleri saptayabilmesi ve bunları raporlaması gerekir.

Firma içi hilelerin ortaya çıkarılması etik kuralara uygun olarak denetim gerçekleştirilmesi ile olanaklıdır. Aksi halde, standartlara uygunluk ve doğruluk konusunda şüpheler ortaya çıkabilir. Şüpheli her durum bağımsız denetimi sakatlayan bir özellik taşır.

Bağımsız denetçilerin hatalı veya hileli eylem ve işlemleri saptaması bir bilgisayar programındaki hataların ve varsa, kötü amaçlı yazılımların ortaya çıkarılmasına benzer. Bilgisayar sistemlerinde hata ayıklama sürecine debugging (Hata ayıklama) denir. Hata ayıklama programların işleyişinin daha az hatalı ve daha güvenilir hale gelmesini sağlayabilir. Hata ayıklama, ayrıca programlama hatalarının ve sorunlarının erken tespit edilmesine ve giderilmesine yardımcı olur. Bağımsız denetçiler de firmaların işleyen ticari sisteminin hata/hile ayıklayıcısı gibidir. Bağımsız denetçiler bir hata ve hile ayıklayıcısı olarak, firmaların eylemleri ve işlem süreçleri üzerinde daha iyi performans göstermesini sağlayabilir ve bunun sonucunda finansal tabloların genel kalitesini artırabilir.

Bağımsız denetçilerin hata ayıklayabilmeleri ve varsa, hileyi ortaya çıkarabilmeleri, ancak firmamın içinde bulunduğu sistemin dışından olaylara yaklaşabilmesine, bir üst etik sisteme tabi olmasına bağlıdır: Bağımsız denetçinin bir üst akla ve üstün etik kurallar sistemine gereksinimi vardır. Bilgisayar dünyasından bir alıntı daha yapalım. Ünlü matematikçi Alan Turing 1936 yılında, bilgisayar sistemleri üzerinde yaptığı bir çalışmada, bir bilgisayar sisteminin kendi hatalarını tespit etme ve düzeltme yeteneğinin sınırlı olduğunu öne sürmüştür. Yani, bir programın hatalarını tespit etmek için, programın kendisiyle ilgili yöntemler kullanılamayacağını belirtmiştir.

Bağımsız denetçilerin firmaların hata ayıklayıcısı ve hile saptayıcısı olarak firmaların içinde bulunduğu sistem dışından gözlem yapabilme yeteneğine sahip olmaları gerekir. Hata ve hileler etik kurallara uygunluk denetimi esnasında ortaya çıkarılabilir. Bağımsız denetçinin denetlediği firmalara nazaran bu etik kurallar bütününe vakıf olması, onları içselleştirmiş olması gerekir. Aksi halde, sistemin ürettiği hata ve hileleri saptayamaz, şüpheli durumların ayırdına varamaz.

Örneğin Arthur Andersen firması, Enron skandalı sırasında bağımsız denetçi olarak çalışırken, firmanın finansal tablolarını yanlış raporladı ve müşterisiyle işbirliği yaparak yasadışı faaliyetlere katıldığı iddiaları nedeniyle hükümeti tarafından suçlandı. Sonuç olarak, Arthur Andersen firması iflas etti ve şirketin 85.000 çalışanı işsiz kaldı. Bağımsız denetçilerin denetledikleri firmanın iç sistemi ile aynı düşünce tarzında hareket etmesi bağımsızlık ilkesine aykırı olduğu gibi, hilelerin ortaya çıkarılmasında gerekli olan mesleki etik kuralları da uygulamadığı anlamına gelir. Bağımsız denetçilerin etik kurallara uygun davranmaları, finansal tablolardaki hataların ve sahtekarlıkların önlenmesine yardımcı olur.

Bağımsız denetçilerin firmaların denetiminde mesleki etik kuralları uygun davranması, firmanın oluşturduğu sistemin dışından olaylara yaklaşabilme yeteneğine sahip olması halinde, denetimlerde hataları tespit edebilme ve hileyi ortaya çıkarabilme olasılığı yükselir. Hata ve hileden arınmış finansal tablolar hem gerçeğe uygun hem de raporlama standartlarına göre hazırlanmış olacaktır. Bağımsız denetimden beklenen de budur.

Enflasyon İşletmeleri Derinden Etkiliyor & Finansal Tabloları Bozuyor!

Prof. Dr. Necdet SAĞLAM
Anadolu Üniversitesi İİBF.

Enflasyon Latince’de şişme anlamına gelmektedir. Enflasyon para değerinin düşmesine ve fiyatların yükselmesine yol açan ekonomik bir olaydır. Enflasyon, genellikle talep fazlalığından ve maliyetlerin artmasından ortaya çıkabilmektedir.

Türkiye, 1972’den bugüne yüksek enflasyon ortamında yaşamaktadır. Son elli yılda, fiyatlar genel seviyesi %210.000’nin üzerinde artmış ve bu durum, tüm çevreleri ekonomik, sosyal yaşantısını derinden etkilemiştir.

Enflasyon vergi kaçağı ve kayıt dışı ekonominin temel sebeplerinden biri haline gelmiştir. Gelir ve kurumlar vergisi, cari fiyatlar esas alınarak hesaplanan kazançlar üzerinden alındığı için, mevcut vergi sistemi sermayenin vergilendirilmesine neden olmakta ve vergi adaletini ortadan kaldırabilmektedir. Enflasyon muhasebesinin vergi kanunlarında sistematik şekilde yer alması sonucu, kredi ile çalışan işletmelerin vergi matrahı yapay olarak azalırken, özkaynakla çalışanların vergi matrahı yapay olarak artmaktadır.

Yüksek enflasyonun İşletmelere etkisi...

Yaşanan yüksek enflasyonun işletmeler üzerinde olumsuz etkileri olmuş ve onların en önemli bilgi kaynağı olan muhasebeyi de kökünden sarsmıştır. Muhasebenin ölçü birimi olan paranın, enflasyon nedeniyle değerinin değişmesi, muhasebe verilerini ve finansal tabloları anlamsız bir rakam yığını haline getirebilmektedir.

Yüksek oranlı enflasyon, işletmelerin düzenlediği finansal tabloları tahrip ederek gerçeği yansıtmaktan uzaklaştırabilmektedir. Enflasyon ekonomik olayları ölçmedeki sistemi bozduğu için, muhasebenin bütün kalemlerini etkilemektedir. Muhasebeden beklenen görevlerin yerine getirilebilmesi için, ya ölçü biriminin sabit hale getirilmesi ya da bu mümkün olamıyorsa, muhasebedeki verilerin aynı satın alma gücü ile ifade edilmesi gerekir.

Enflasyon muhasebesi, paranın satın alma gücündeki değişimler nedeniyle gerçek durumu ifade edemeyen finansal tabloların, gerçek durumu ifade eder hale gelmelerini sağlamak üzere düzeltme işlemine tabi tutulmasıdır. Enflasyon muhasebesinin temel amacı, enflasyon nedeniyle, finansal tabloların homojenliğinin bozulmasının; işletmelerin mali ve ekonomik durumlarının doğru

olarak yansıtılmamasının; faaliyet sonuçlarının gerçekleri yansıtmasına olanak vermesinin yarattığı olumsuz mali ve ekonomik sonuçları gidermek veya asgari düzeye indirmektir. Bu amaca ulaşılabildiği oranda muhasebe ilgililere daha anlamlı ve yararlı bilgiler sunabilmektedir.

Enflasyon muhasebesini uygulayan ve uygulama açısından takipte olan ülkeler elbette ekonomileri ciddi kriz yaşayan, yüksek enflasyonla boğuşan ülkeler. Bu kapsamda 2021 yılında enflasyon muhasebesi uygulayan ülkeler: Arjantin, İran, Lübnan, Güney Sudan, Sudan, Venezuela, Zimbabve, Yemen ve Surinam olarak sıralanmaktadır.

Henüz enflasyon muhasebesi gerekliliğini sağlamayan ancak yakında başlayacak ülkeler ise Angola, Haiti, Liberya, Afganistan ve Suriye ve Türkiye’dir.

Enflasyon muhasebesinin olmaması aşağıdaki olumsuzluklara neden olmaktadır:

- İşletmeleri işlerini öz kaynakla finanse etmekten alıkoymakta, çoğu kişi ve işletmeleri borç lanma yolunu sevk etmekte,
- İşletmelerde fiktif karlar oluşturmakta ve vergi adaletini zedelemekte,
- İşletme sermayesini açık şekilde aşındırmakta, finansal tabloları gerçeklikten uzaklaştırmakta,
- İşlerini kredilerle finanse eden işletmelerde ise, vergiye tabi karlar olması gerekenin altında çıkmasına neden olmakta ve vergi kaybı yol açmakta,
- Sermayenin dışarı kaçmasına, ülkeye yabancı sermaye gelmesini engellemektedir.

İş dünyası öz sermayelerinin enflasyon karşısında erimesini önlemek ve fiktif karların vergilenmesini engellemek ve gerçek finansal durumlarını görmek amacıyla enflasyon muhasebesini talep etmektedir.

Nisan 2001'de Uluslararası Muhasebe Standartları (UMS) Kurulu, ilk olarak Temmuz 1989'da Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi tarafından yayınlanan UMS 29 Yüksek Enflasyonlu Ekonomilerde Finansal Raporlama'yı kabul etmiştir.

Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesinin, 17/12/2003 tarihli ve 5024 sayılı Vergi Usul Kanunu, Gelir Vergisi Kanunu ve Kurumlar Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ile değiştirilerek yeniden düzenlenmesi ve aynı Kanuna geçici 25 inci maddenin eklenmesiyle enflasyon düzeltilmesi 30/12/2003 tarihinden itibaren uygulamaya girmiştir. Uluslararası standartlara ve yukarıdaki düzenlemeye göre, kazançlarını bilanço esasına göre tespit eden işletmeler, fiyat endeksindeki artışın, içinde bulunulan dönem dahil son üç hesap döneminde %100'den ve içinde bulunulan hesap döneminde %10'dan fazla olması halinde finansal tablolarını enflasyon düzeltmesine tabi tutmaları gerekmektedir.

Türkiye'de enflasyon düzeltilmesi uygulaması ilk olarak 2003 ve 2004 yıllarında yapılmıştır. Ancak daha sonraki yıllarda kanunda sayılan şartların oluşmaması nedeniyle enflasyon düzeltilmesine ilişkin bugüne kadar herhangi bir uygulama yapılmamıştır.

2021 sonu itibarı ile kanunda belirtilen söz konusu şartlar oluşmuştur. Ancak yeni bir düzenleme yapılarak 7352 sayılı kanun ile enflasyon düzeltilmesi uygulaması 31.12.2023 tarihine ertelenmiştir. Enflasyon düzeltilmesi, şartlarının oluşup oluşmadığına bakılmaksızın 31.12.2023 tarihli finansal tablolar için uygulanacak, ancak 2023 hesap dönemi vergiye tabi kazancı ile ilişkilendirilmeyecek, geçmiş yıllar kârları ya da geçmiş yıllar zararları hesaplarında gösterilecektir.

Enflasyon düzeltilmesi, şartlarının oluşup oluşmadığına bakılmaksızın sadece 31.12.2023 tarihli finansal tablolar için uygulanacaktır.

31.12.2023 tarihli finansal tabloların enflasyon düzeltilmesine tabi tutulması nedeniyle hesaplanan kâr veya zarar farkı geçmiş yıllar kârları ya da geçmiş yıllar zararları hesaplarında gösterilecek ve bu şekilde tespit edilecek olan kâr veya zarar 2023 hesap dönemi vergiye tabi kazancı ile ilişkilendirilmeyecektir. Buna karşın 2024 yılında şartların gerçekleşmesi halinde yapılacak enflasyon düzeltilmesi neticesinde ortaya çıkan kâr ve zararlar söz konusu yılın kâr ve zararını doğrudan etkileyecektir.

Diğer taraftan, Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre bağımsız denetime tabi şirketler 2023 yılı finansal tablolarını enflasyona göre düzelterek ve 2022 yılı karşılaştırması için 2022 yılını da düzeltmek durumunda kalacaklardır.

Şeffaflık Gelecektir!

Demokrasinin olmazsa olmazı, şeffaflık artık. Şeffaflık dediğimizde ise sadece açıklık değil, geniş kapsayıcı bir şemsiye kavram olarak hesap verebilirlik, dürüstlük ve denetimi anmak gerekiyor!

Bireyin devlet için var olduğu bir yönetim anlayışı yıllar içinde devletin birey için var olduğu ve halka açık olması, hesap vermesi, denetlenmesi gerektiği bir anlayışa evrilmiştir.

Av. Oya ÖZARSLAN

Uluslararası Şeffaflık Derneği
Kurucu Başkanı

Şeffaflığın temel unsurlarını karar vericilerin, kararları, politikaları, yapmış ve yapacak olduğu faaliyetler konusunda bilgi vermesi, temel bilgi ve belgelere erişimlerinin sağlanması, sunulacak hizmetlerde sivil topluma, paydaşlara ve vatandaşlara danışılması oluşturmaktadır. Bu nedenle günümüzde yönetişimin şeffaf yönetim ve uygulamaya sahip olması beklenmektedir. Şeffaflık olgusu önemli bir sorun olan gizlilik ve sır kavramlarının düzenleyecek ve kişisel hakların gizliliği gibi dar tutulması gereken istisnalar dışında ortadan kaldırılmasını sağlayacak önemli bir yönetsel yaklaşımdır. Kapalı kapılar ardındaki karışık işlerin düzenlenmesi, gizli bırakılmış hukuk dışı davranışların açığa çıkarılmasını talep eden ve bunların ortaya çıkarılmasına uygun bir yönetsel işleyişin oluşturulmasını da ifade etmektedir.

Kurumların işlem ve eylemlerinin şeffaf olması demokrasi açısından da önem arz etmektedir. Şeffaf bir yönetimin sağlanması vatandaşın sisteme olan güvenini ve desteğini de artırır.

Günümüzde demokrasi anlamında sandıktan ibaret biçimsel bir demokrasi anlayışı dikkate alınmalıdır. Beş yılda bir yapılan seçimleri dikkate alan bu anlayış yerine sürekli katılımın sağlandığı bir anlayışın hakim olması ve alınan kararlara katılım yöntemlerinin artırılması gerekmektedir. Diğer yandan demokrasinin bir gereği olarak halkın sunulan hizmetlere karşı hesap sorabilmesi de kaçınılmaz bir durumdur.

Bu çerçeveden bakıldığında yeni yönetim anlayışı ancak şeffaflığın uygulanması ile mümkün olur. Şeffaflık, açıklık aracılığıyla politika oluşturanlar ve uygulayıcılar arasındaki çelişkiler giderilmekte, halkın görüşü karar vericilere bildirilebilmektedir. Kamusal ve yönetsel eylemlerin denetimi kolaylaştırılmakta olduğundam, kamuda ve diğer her türlü yönetsel yapıda ekonomiklik ve yolsuzlukların azaltılması sağlanmaktadır.

Değişim ve ilerleme ancak yeni bir yönetim anlayışı ile mümkün olur, bunun yapıtaşısı da şeffaflıktır. Geleceği talep etmek şeffaflıktan geçer!

30. İstanbul Jaz Festivali

7-19
TEMMUZ
2023

İstanbul, Caz Festivali'nin 30. yılında, cazla beraber

1994'ten beri temmuz ayında, Türkiye'den ve yurtdışından güncel müzik ve caz alanında yüzlerce ismi sahnesinde ağırlayan İstanbul Caz Festivali bu yıl 30. kez izleyicilerle beraber olmaya hazırlanıyor.

7-19 Temmuz tarihleri arasında, 26. defa Garanti BBVA'nın sponsorluğunda gerçekleştirilecek festivalde The Lumineers, Lizz Wright, Morcheeba, Kovacs, Fatoumata Diawara, Alfa Mist, Youn Sun Nah Quartet, Mammal Hands gibi isimler yer alıyor. Okay Temiz ile Riff Cohen'i ilk kez bir araya getirecek Riff Cohen & Okay Temiz "The Ritual" ile Nuri Bilge Ceylan'ın ilk üç filminden seçilen sahneler üzerine yazılan caz bestelerinden oluşan Taşra Üçlemesi Caz Projesi ise festivalin özel projelerinden.

Festival konserlerine gelenekselleşen mekânların yanı sıra bu yıl Parkorman ve Robert Kolej de evsahipliği yapacak. Festivalin vazgeçilmezlerinden Caz Vapuru bu yıl da İstanbul Boğazi'ni turlarken, müzik maratonu +1'li Gece Gezmesi Kadıköy sokaklarına yayılacak.

Ücretsiz Parklarda Caz konserleri bu yıl da devam ediyor.

Lale Kart üyeleri için öncelikli satışlar: 20-23 Mart

Genel satış: 24 Mart Cuma

İKSV etkinlikleri için aldığınız her bilet, kültür ve sanatın gelişimi ve her koşulda devam edebilmesi için yürüttüğümüz çalışmalara katkı sağlıyor. İKSV bu yıl, tüm 2023 bütçesinden ayırdığı kaynakla, Deprem Bölgesi Enstrüman Destek Fonu'nu hayata geçiriyor.

Ayrıntılı bilgi için: iksv.org.

Sunay AKIN
Şair, Yazar, Oyuncak Müzesi

Çocuk Eline Geçen Herşeyi Oyuncak Yapabilir...

ÇOCUĞUN ÖNÜNE KOYDUKLARIN İNSANLIĞIN GELECEĞİDİR

Oyuncak müzesi açma fikri nasıl oluştu?

İlk kitabım 1989 yılında çıktı. Edebiyatta dikkat çeken, ne yapacağı merak edilen bir şair olarak ortaya çıktım ben. İki yıl sonra ikinci şiir kitabım çıktı. Ve hemen onun ardından etkinliklere davet edilmeye başladım. Yurt dışındaki etkinliklere.. Örneğin dünyanın bir yerinde Şiir Felsefesi toplantısı düzenleniyorsa her ülkeden bir usta ve bir çırak davet ediliyorsa ben o umut vaad

eden, Türk Edebiyatının yeni ortaya çıkan şairlerinden biri olarak hep davet edilmeye başladım. Yurtdışına ilk kez böyle adım attım. Yurtdışı etkinliklerinde hep müzeler gezdim ben. Bu vesile ile dünyadaki müzeleri ve kütüphaneleri tanımaya başladım. Bu süreçte 1990'lı yılların başlarında Almanya'nın Nürnberg kentine davet edildim. Kendime ait bir günüm var, o gün müzeleri gezeceğim.

Bunu tetikleyen nedir?

Daha ortaya hiçbirşey yok. Ben sadece öğrenmeye çalışan, 1990 yı yıllarda müzeler gezen, kütüphaneler gezen, bilgi birikimini çoğaltmaya çalışan bir genç şair olarak dolaşıyorum o yıllarda. Çalışıyorum, okuyorum, üretiyorum sürekli olarak. Üstadımın dediği gibi daktilom var, daktilomu çok seviyorum, daktilomla sabahlara kadar yazıyorum. **Daktilo bizim için büyüldür.** Bizim büyüdü fenerimiz daktilodur. Herkesin büyüdü feneri vardır, Lanterne magica, bizimki o dur. Bir günüm var; müze gezeceğim. Kaldığım otelin lobisinde bir broşür geçti elime; "Nürnberg Oyuncak Müzesi" yazıyor üstünde.. çok şaşırdım.. Oyuncakın müzesinin olacağını hiç düşünmemişim. Dedim hemen gideyim, ilk orayı gezeyim, 1 saate çıkarım. Sabah ilk ben girdim Nürnberg Oyuncak Müzesi'nden içeri. İlk bilet alıp giren ziyaretçi bendim. Derken Alman görevli yanıma geldi ve dedi ki "Beyefendi kapatıyoruz"

Akşam olmuş ve siz hala müzedesiniz..

Bütün günüm orada geçti. Evet, kendime tanıdığım zamanı aştığımı biliyorum ama inanın bana...

Ne gördünüz orda, sizi bu kadar tutan neydi?

Çok güzel bir soru.. ne gördüm.. Şunu gördüm; **hiçbir müze oyuncak müzesi kadar Uygardığın Tarihini, İnsanlığın tarihini bir çatı altında biraraya getiremez.** Oyuncakın tarihinde modadan mimariye, sanayi devriminden uzay fitine kadar tüm insanlığın tarihi vardır. **Çünkü oyuncak üretildiği dönemin tanığıdır.** Onu gördüm. Ve şunu gördüm; Oyuncakları çocukların oyunlarına hayalleri çoğalsın, daha güzel hayal kursunlar diye koyan ülkeler Dünya'yı yönetmiş. Oyuncakları çocuklarına oyalansın diye alan ülkeler de "Dünya'yı yöneten ülkelerin" kapılarında oyalanmış.

O zaman Oyuncak Endüstrisi birçok şeyi belirliyor?

Çok güzel.. Oyuncak endüstrisi, üretimin her alanını üretimin her alanını etkileyen bir endüstridir. Bakın; iki tane endüstriden söz edeceğim; çok güzel bir konuya geldiniz; Bu iki endüstri olmazsa o ülkede bilim de sanat da gelişemez; **Oyuncak ve Çizgi Roman**

O zaman bir ülkede "Oyuncak" gündemi belirleyendir diyebilirmiyiz?

Somut bir örnek vereyim; Tabii ki.. **Çocukların önüne oyuncak diye koyduğumuz insanlığın geleceği olur.**

Somut bir örnek vereyim; Biz şuan röportaj yazarken Türkiye'deki kız çocuklarının çoğunluğu bebekle oynuyor ve

yine şunda biz burda konuşurken erkek çocukları da tabanca ile oynuyor. Bizde kız çocuğa bebek, erkek çocuğa tabanca alınır. Ve haberlerde hep şunu görüyoruz; **Kadın Cinayetleri**. Ve politikacılar düşünüyor; kadın cinayetleri niye var? Çok yalın, açık değil mi neden olduğu.. Büyüdüğünde biri ötekini öldürecek.. işte size oyuncağın tarihi, işte size oyuncak.. bu sadece bir örnek..

'Nürnberg Oyuncak Müzesi" nde ben bunları gördüm. İnanılmaz şeyler gördüm. Yada bir örnek vereyim size; Uzaya kim gitti? - Amerika Birleşik Devletleri

Aya bayrağı kim dikti? – Amerika Birleşik Devletleri

Peki, çocukların hayallerine Uzayı oyuncak olarak ilk hangi ülke koydu? Amerika Birleşik Devletleri.. yine onlar koydu. 1920'li yıllarda ilk uzay konulu oyuncaklar ABD'de üretildi ve çocuklar ilk uzay oyuncakları ile oynayan çocuklar Amerika'nın çocukları oldu. Ve 40 yıl sonra uzaya çıktılar. Şimdi bu tesadüf mü? Yada şöyle söyleyeyim; Ay'a kim gidecekti 1920'li yıllarda? Çocukların oyunlarına, hayallerine uzayı oyuncakla koyan ABD mi gidecekti aya? Yoksa Ay'a 1920'li yıllarda Amerika'da çocuklar uzay oyuncakları ile oynarken çocuklara oyuncak diye topaç, misket alan bizim gibi ülkeler mi gidecekti?

'Nürnberg Oyuncak Müzesi" nde hep bu sorular ile gezdim.

Bilinçli gezmişsiniz..

Tabii.. Müzeler toplumların hafızasıdır. Demokrasisi, ekonomisi, adalet sistemi, liyakat düzeyi gelişmiş ülkeler önce bu değerlere sahip olup sonra müze kurmadı. **Müzeleri ve kütüphaneleri açtıkları için büyük toplum olabildiler.** Çok etkilendim.

Dünya'nın pek çok ülkesine gidiyorum zaman içerisinde.. ve gittiğim her ülkede Oyuncak Müzesi olduğunu görüyorum.. Neden benim ülkem Türkiye bu bilgi birikiminden mahrum. Ülkemin neden bunlardan haberi yok diye üzölmeye başladım.

Bunu düşündüğünüzde Türkiye'de bir Oyuncak Müzesi yoktu?

Bütün günüm orada geçti. Evet, kendime tanıdığım zamanı aştığımı biliyorum ama inanın bana...

Günümüzde bile "Oyuncağın Müzesi mi olur" diyenleri düşününce..

Aynen öyle, çok doğru. İlk oyuncak müzesine giderken ben böyle dedim, biz böyle yetiştiriliyoruz çünkü.. Oyuncağı verirsin çocuğa, susar. Çünkü bizde oyuncak çocuğu oyalayan birşey. Oyuncağın Türk toplumundaki yeri şöyle; Biz büyükler, yetişkinler birbirimizi kırmak için, birbirimizi aşağılamak için, küçük düşürmek için şu tanımları günde kaç kere kullanıyoruz;

- Çocukluk yapma
- Büyü artık
- Çocuk gibi konuşma
- Senin o dediğin çocuk oyuncağı

Dikkat edin; aşağılama dilinde hep kadınlar ve çocukları kullanıyoruz. Bir ülkede çocuklar ve kadınlar aşağılanıyorsa o ülkede hiç kimse demokrasiden, gelişmişlikten, aydınlanmadan, düzenli bir ekonomiden söz edemez.

Bu bakış açısına sahip bir ülkede oyuncak müzesi açılıyorsunuz. Büyük cesaret.. Değersizleştiren bir topluma büyük bir hediye verdiniz.

Çok haklısın, çünkü tedavi edilmesi gerekiyor.

Tedavi etti mi? Ediyor mu yada?

Etti, ediyor..

Şöyle söyleyeyim; Biz bir müze olarak her zaman destek değil, köstek gördük. 18.yaşımızı kutluyoruz 23 Nisan'da.. destek istemedim, sadece köstek olmayın diyorum yöneticilere. Çünkü vergiler ödüyoruz. Bu köşklere binlerce vardı. Her yer köşk idi. Bu köşklere ne oldu. Bunları deprem mi yıktı, terör mü yaktı. Hayır, daha çok rant, daha çok para uğruna Ata'larımın mirası olan bu köşklere yıkıp yerlerine apartmanlar diktik. Ben korudum.. Ve ben müze yaptım üstüne.. Burayı kiraya versem ayda kaç bin Dolar alırım. Yada otururum buranın keyfini sürerim.. Hayır, ben müze yaptım. Müzenin

açıldığı ilk günden beri vergi ödüyoruz. Müzeler, kütüphaneler para kazanmak için kurulmaz. Müzeler, kütüphaneler bilgi mabedidir. Hafızasıdır toplumların müzeler. Elektrik, doğalgaz işyeri diye yüksek fiyattan satılıyor. Her aylık cironun %5'ini (ciro: kar edip etmediğine bakılmaksızın gelen paranın tümü demek) Belediye'ye ödüyoruz.

Salgın Hastalık döneminde çok zor bir dönemden geçtik hepimiz. Hiç düşündünüz mü; dikkat edin, geçmişteki bilgileri tarayın; Diyanet yetkilileri yardımlardan söz ediyor; orda bana bir tane müze sözcüğü gösterir misiniz? Müzeler yok..

Müzeler Türk Toplumunda gereksiz ve anlamsız mı algılanır?

Maalesef. Bu bilgiyi dışlamaktır. Bilgiyi ötelemek. Çünkü bu bize siyaseten verilen birşey. Düşünen insan istenmiyorsa, soru soran insan istenmiyorsa, sorgulayan insan istenmiyorsa bir ülkede Müze'lerde benim yaşadığım bu sorunları yaşar. Sadece müzeler değil, kütüphaneler de öyle. Çünkü bunlar hafıza, bunlar bilgi merkezleri.

Okumayan insanı seviyoruz diyorsa bir politikacı, o zaman bu ülkede müzeci ne yapsın.

Velhasıl tüm gelişmiş ülkelerin müzeleri gezdim, gördüm 5 yıl. Sonra kitaplarımdan, tek kişilik sahne oyunlarımdan, sunumlarımdan, televizyon programlarımdan kazandığım bütün alın terimle, alın terimin hakkı olan bütün para ile **Antika Oyuncaklar'ın** peşine düştüm.

Hangi oyuncaklar müzelik? Koleksiyonu yenilemek için nasıl seçim yapıyorsunuz?

Her oyuncak müzelik değil.

Ben 5 yıl hiç oyuncak almadan, sadece oyuncağın tarihine çalıştım. Her tablo resim müzesine konmaz. Resim müzesine konacak tablolar resim tarihinde, sanat tarihindeki akımların temsilcileri olmalı. Emperyalizm, süryanizm ve diğer akımlar gibi.

Oyuncağın da tarihini çok iyi bilmek gerekiyor. Öncelikle 5 yıl ben buna çalıştım. Oyuncak fabrikalarının ürettiği ilk örnekler. Şunu düşünelim; Osman Hamdi Bey'in kopya tablosunu müzeye asarsanız ne olur?

Korkunç olur, değil mi? Gülerler..

Oyuncakta taklit çoktur. Geçmişe ait oyuncaklar arasında taklit çoktur. Bu gayet normal ama müzeci isen müzeye taklidi koyamazsın, orijinali koyacaksın.

Şöyle söyleyeyim; bir çanta müzesi açacaksan, Kapalı Çarşı'da yapılan o çakma çantaları koyamazsın, değil mi? O sahteciliktir. Sahteciliği öne çıkaramazsın müzecilikte. Bunun gibi oyuncak

tarihinde taklitçilik ve sahtecilik çoktur. Bu yüzden ilk örneklerini öğrenip onların peşine düştüm. Ama bunu öğrenmek ilk temelde 5 yılımı aldı. 5 yıl sonra kendimi yetkili gördüm. 30 yıl geçti, hala bitiremedim, hala öğreneceğim çok şey var. Ama 5 yıllardır da tıpkı lisansını almış bir üniversite öğrencisi gibi başladım

oyuncaklar almaya. Çünkü artık tanıyorum. Lehman oyuncaklarını görebiliyorum. Richard Steiff'in yapmış olduğu ilk oyuncak ayıyı tanıyabiliyorum. Yada Gentleman oyuncaklarının o teneke insan figürlerini bir antikacıda 20 metreden tanıyabiliyorum.

Nasıl alabildiniz, maddi değeri çok yüksek değil mi?

Benim bankada 2 kuruşum üst üste durmadı ki. Kazandıklarımla.. Bu arada tabii kitaplar yazıyorum, sahne oyunlarım dolu dolu geçiyor, televizyon programlarım beğeniliyor, kitaplarım okunuyor; teliflerimle aldım hep. Koruduğum bu köşkte bunları biriktirmeye başladım.

Taşırın damla ne oldu?

Taşırın damla; artık burada bir müze olur olgunluğuna eriştiğine ikna olunca, çünkü bütüm oyuncak müzelerini gezdim gördüm, taşırın damlanın ne zaman geleceğini biliyorduk. Ve 23 Nisan 2005 tarihinde Sahne Tasarım sanatçısı Ayhan Doğan kardeşimin tasarımı ile İstanbul Oyuncak Müzesi'ni kurduk ve hala koleksiyon devam ediyor ve yenileniyor, çünkü bu oyuncaklar gidip mağazadan alacağınız şeyler değil. Bunları koleksiyonerlerin evlerinden topluyoruz.

Kızlarını istemeye gider gibi gidiyorsun adamlara yada kadınlara..

Veremeyebilirler.. Nasıl aldınız?

Tabii..ilkbaşka randevu bile vermediler.Düşünsene gidiyorsun bir Alman kadının,çokiyi bir koleksiyoner, oyuncak alacaksın ve sen Türksün ve seni evine alacak..Sen kimsin? Daha ortada müze de yok..**Ne kapılar yüzüme kapandı..Kolay olmadı..** Tabii ki bedeli var, bunlar özel eşyası, bunlar satılan ticari malzeme değil.

Biçilemeyen bir değer mi var orada?

Evet, kesinlikle. Benim edebiyatçı, şair, yazar olmam etkili oldu, olmaya başladı. Sonra bir iki kişiden referans alarak, o arkadaşlara tavsiye ederek giderek o ağa büyüdü. Ve şuanda, İstanbul Oyuncak Müzesi kurulduktan sonra, insanların bizzat arayıp "Benim şöyle bir oyuncağım var, vedalaşmak istiyorum." Satmak istiyorum demeyiz biz **ona, evet ederi parası var ama, bu duygusal bir bağlıdır; ona satıcı gözüyle davranamazsınız.** "Vedalaşmak istiyorum, isterseniz size verebilirim." Diye bizi arıyorlar şuanda, bu konuma geldik.. Bu inanılmaz birşey. Tabii biz Dünya Müzeler Birliği ICOM'a üyeyiz. Avrupa Müzeler Akademisi'ne üyeyiz. Türkiye'de Kültür Bakanlığı'na bağlıyız. Bu saygınlık dereceleri de bu ikna sürecinde çok etkili oldu. Ve her yıl verilen **"En İyi Müzeler" ödülünde binlerce müze arasında finale kalmayı başaran, davet edilen tek oyuncak müzesiyiz.** Çok büyük müzelerle finale çıktık, düşünabiliyormusunuz.. Dünya kupasına katılmak gibi birşey bu ülkenin geleceği için, sohbetin başında sözünü ettiğim bu bilgiyi topluma aktarmak için ne kadar elzem olduğunu ve gerekli olduğunu biliyoruz, değil mi? Orda şunu gördüm; Ülkemizde kapital güç, genel anlamda aklın elinde değil. **Bizde duyarlı, aydın, sanata ve bilime değer veren insanların ellerinde değil para, zenginlerin elinde.** Gelişmiş ülkelerde, Avrupa'da, Dünya'nın pek çok yerinde, Japonya'da, Amerika'da Kanada'da aslında zengin insanlara baktığımda bunların çok iyi koleksiyoner, bilim insanı müzelere destek oluyor. Ama Türkiye'de öyle değil. Çok güzel insanlar var, ama sayıları iki elin parmağını geçmiyor.

Müzeler destekle ayakta durur.

Vazgeçtim mi, hayır. Bakın şu anda yine müzedeyiz. Ben gene ilk kurduğum günden beri 18 yıldır müzeyi ayakta tutuyorum. **Bunu nasıl başardım, hala anlayabilmiş değilim.**

Mutlu olduğum şeyi yapıyorum. Sizinle konuştuktan sonra İzmir'e gideceğim, oradaki insanlar beni bekliyor. Bu akşam Suna Akın'ı seyredeceğiz diye bilet aldılar, onlarla buluşacağım, oyun sonrası kitaplarımı imzalayacağım. Ve onlardan kazandıklarımı, onların beni görmek için ayırdıkları paraları bu müzeye koyacağım.

Maddi destek alıyor mu İstanbul Oyuncak Müzesi?

Bir müzeyi kurabilirsiniz, önemli olan onu yaşatmaktır, işte orada maddiyat ve ekonomi devreye giriyor. İlk başlarda öyle umutluydum ki.. Zannediyordum ki insanlar, firmalar yalan yanlış işlere paralar veriyorlar, ben hayli hayli destek alırım. Çünkü yaptığının ülkem için, bu

Üyelik sistemi kurulamaz mı?

Onu da denedik, ama insanlarda müze gezme kültürü yok. Kaldı ki benim düşüncem, **müzeler ücretsiz** olmalı zaten. Müzelerin çok iyi sponsorları olmalı. Benim hayalim şuydu; birileri gelecek, müzenin yıllık giderleri belli, bunları karşılıyor ve ücretsiz. Ben daha ne isterim. Benim beklentim yok ki.. Ama hayır, bırakın onu, bütün bu çalışanlarımızın giderleri, sigortaları, vergiler, faturalar, bu tarihi köşkün yıllık bakım onarım giderleri, herşeyleri benim omuzlarımda. Ben umutla birkaç yıl kapı kapı çalarken birden bire kendimi çok kötü hissettim arkadaşlar; kendimi isteyici yerinde gördüm. Talepkar, birşey isteyen.. **Ve artık kimsenin kapısını çalmıyorum.**

Kaybolmayacaktır..

Bu süreçte aslında bir yerde de bileyleniyorsun, biliyorsun. Daha çok hırslanıyorsun. Bizde müze gezme kültürü yok, biliyorum olmadığını. Bizde müzeler depo gibi kullanılıyor, müzecilik haftasında turlar düzenleniyor. Biz bunu değiştirmeye başladık, değiştiriyoruz. Benim bu mücadeleyi Türkiye’de müzeciliği bir yere taşıdı farkındasınız. Bir yere gidiyor, birşeyler olmaya başladı. Ama yeterli değil..

“Sunay Akın birşey yapıyorsa, doğru yapıyor” algısı oluştu..

Ne güzel.. bunu çok duyuyorum. Kültür Bakanlığına “Vergi almayın, elektrik ve doğalgazı karşılayın.” Dedim. Çalışanların maaşlarını ben ödüyorum. Müze ücretsiz olsun.. Müze kart la gelen girsin. Bunları başaramadık. Kurulduğumuz ilk günde %18 stopaj ödüyorduk. Müze, Cumhuriyet Kadınlarının başarısıdır. Bu müzeyi yaşatan, tüm bu sorunları yaşayan eşimdir, Belgin Akın’dır. Ve onun çalışma arkadaşları. Ve hepsi kadın. İstanbul Oyuncak Müzesi 18 yıldır ayakta, bu Cumhuriyet Kadınları sayesinde. Tam bir kadın başarısıdır. Az önce ne dedim; biz zaten birbirimizi küçümsemek için kadınları ve çocukları aşağılarken aslında geleceğimizi karartıyoruz. Geleceğini yok ediyorsun.

Kültürümüzde kadının yeri çok güzeldir, ama bir kültür emperyalizmi yaşıyoruz şu anda. Emperyalizm çok boyutludur, biri de kültür emperyalizmi. Bizi kendi kültürümüzden uzaklaştırıp ortadoğu kültürüne benzetmeye çalışmalar.

Olmayacağız da zaten..

Olmayacağız, olamayız.. Biz o değiliz.

“Sunay Akın birşey yapıyorsa, doğru yapıyor” algısı oluştu..

Tabii.. Hani nasıl ki mimari yapı yapılmadan önce maket yapılıyor ya, modeli yapılır; sonra onlar gerçeğe dönüştürülür. Uygarlık tarihinde öyle olmuş, önce oyuncaklar yapılmış. Uzaydan örnek verdim; bugün uzayda uzay araçları var. Ama uzayda insan yapımı hiçbirşey yokken 1920’li yıllarda çocukların oyunlarında uzay araçları vardı ve onlar gerçek oldu.

Oyuncak da böyle; önce bir hayal oyuncuğa dönüşüyor, çocukların oyunlarına konuyor, sonra oyuncakla oynayan çocukları onları gerçeğe dönüştürüyor. Oyuncuğun gelişimi bu aslında. Oyuncuğun gelişimi bu. Oyuncuğun gelişimini gündelik hayata baktığınızda her yerde görebilirsiniz. Bütün kullandığımız araçlar, edevatlar, hayal dünyası.. **önce oyuncaklar yapılmıştır.**

Robotlar; önce oyuncak olarak yapılmıştır. Bugün robotlar her yerde. Robotlar, önce oyuncak olarak yapılmıştır. Daha ortada robot yokken yapılan oyuncak robotlar var.

Robot düşüncesi, ilk robot sözcüğü bir Çek yazarın 1920’li yıllarda tiyatro için yazdığı bir oyunda geçer. Fakat ondan önce bir yazarın bir çocuk hikayesinde de robot var; Teneke Adam. Bizde robot hakkında ilk yazan Bülent Ecevit’tir.

Ne görüyoruz; bugün fabrikalarda, her yerde kullanılan robot önce hayal dünyasında, masalarda ve oyuncaklarda var. Oyuncuğun gelişimi anlaşıldı mı? Bugün hayatta gördüğünüz, kullandığınız ne varsa geçmişte oyuncak tarihinde görebilirsiniz. Bu müthiş birşey, yani **çocuğun önüne oyuncak diye koyduğunuz ülkenin ve insanın geleceği oluyor. Önce hayal, sonra gerçek. Gerçek, hayallerin ayak izini takip etmiş.** Oyuncuğun tarihi bu.

Oyuncakla oynayan çocuk, kendisi başrolüdür. Senaryoyu kendi yazar. Rollerini kendi dağıtır. Ve oynadıkça hayal eder, o anda üretip hayalleri ile oynar.

Diğer yandan bilgisayar oyunu ile oynayan çocuk bunları yaşamaz. Bir labirent düşünelim; labirentin ortasına peynir koyalım. Ve labirentin bir köşesine fareyi bırakalım. Fare, labirenti koridorları arasında peynirin kokusunu alır. Fare peynire yaklaştıkça heyecanlanır ve peyniri bulur. Veya peyniri bulduğunu sanır. Fare birşey bulmadı. O labirentte peynire giden bir tane doğru yol var, o yolu da oraya ben koydum.

Kendi hayal dünyası yok, yapıcı, kendi hayal gücünü, zekasını kullandığı, aklını kullandığı, yaratıcı anlamda kullandığı hiçbir senaryonun içinde değil o çocuk. Bu çok tehlikeli.

Oyuncuğun tarihi, oyunun tarihidir. **Baktığımızda oynayan çocuklarda bugün hayal dünyasını göremiyoruz.**

Hayal dünyaları köreliyor. Hayal dünyaları var ama onu ifade edemiyorlar, duyuramıyorlar.

Doğru oyuncak seçiminin önemi bugünkü söyleşinin farkındalığı oldu.

Bir oyuncak mağazasına gidelim, raflarda yüzlerce binlerce oyuncak var. Oyuncakların hiçbirini çocuklar yapmadı. Hepsini biz büyükler yapıp oraya koyduk.

Hata oradan başlıyor o zaman..

Biz çocuğun önüne neyi koyuyoruz, onu çok iyi sorgulamalıyız. **Çocuğun kendi oynama düşüncesi, arzusu ile büyüklerin, yetişkinlerin onu şekillendirme, kendi talepleri, kendi beklentilerine doğru yönlendirmesi arasında büyük bir çelişki var.**

Şunu unutmayın; çocuk eline geçen herşeyi oyuncak yapabilir. Oyuncak bizim meselemiz, çocuğun değil.

Oyuncaklarda şiddet, oyuncaklarda kadın ve erkek rolleri, ayrımcılık gibi toplumda yara açan, üzüldüğümüz haberlere yol açmamalıyız.

Şöyle bir örnek vereyim; İstanbul Oyuncak Müzesi’ne gezen aydın bir anne, elinde sekiz yaşlarında bir kız çocuğu ile müzeyi geziyor. Çocuğuna müze gezdiren bir anne, en güzel anne. Uzay odasından içeri girerken çocuk elinden çekti, dedi ki “Gel yavrum, burası erkek çocukları için.”

Son olarak 100.yıl ile ilgili ne söylemek istersiniz?

Cumhuriyetimizin 100. Yılı çok çok önemli. Ancak ben şu anlamda üzüntülüyüm; 4 ay oldu, ondan önce de 2022 yılında 100. Yıl için yeterli hazırlıkların, heyecanın olmadığını gördüm. Bunun da nedeni 100 yılın yaşadığımız en sancılı, en sorunlu, dertlerin çoğaldığı bir siyasi dönemden geçiyoruz. Bundan kaynaklanıyor. Bu yüzden coşku ne yazık ki yok. Bir de buna deprem eklenince ne yazık ki hüznün bulutları egemen. Biz, İstanbul Oyuncak Müzesi olarak 100.yıl için yıllardır çalışıyoruz. Cumhuriyetimizi anlatmalıyız ve bunu Dünya’ya anlatmalıyız. Çünkü ülkelerin müzeleri Dünya’ya, diğer ülkelere, topluma dönük yüzdür.

Almanya’daki oyuncak müzesi ile yıllar önce temasa geçtik. Oturup konuştuk ve **bu yıl “Nürnberg Oyuncak Müzesi” nde Türk Oyuncakları sergisini açıyoruz.** İlk defa bir Türk oyuncak müzesi Avrupa’daki bir müze tarafından kabul ediliyor. Bu çok değerlidir. Biz bunu başardık.

Çocukta mesele yok.. Böyle aydın bir annenin bile kafasında duvarlar var. Hiç mi uzay bilimlerinde, astronotlarda kadın yok..

Biz büyüklerin çocukların geleceğine hükmetme, geleceğini şekillendirme gibi bir egomanyamız var. Bu sorgulanması gereken, tüm biz büyüklerin hastalıkları, rahatsızlıkları, hataları çocuklara geçiyor. Buna dikkat edelim.

Ve gelinen bu noktada bile desteklenmiyorsunuz..

Destekçilerimiz müze çalışanlarımızdır.

Bu sergi bir yıl kalacak. Bir yıl içinde orada etkinlikler düzenlenecek. Türkiye yılı ilan ettiler. Almanya'daki, Avrupa'daki tüm Türkler ile temas içindeler bu bir yıl içerisinde. Ve bu serginin hemen ardından Avrupa'daki birkaç başka müze tarafından talep gördü.

Ülkemizi Avrupa'ya anlatan böyle bir Cumhuriyet ışığı yakaladık. Atatürk ne diyor; Türkiye Cumhuriyeti'nin temeli kültür'dür. Biz bu temelde bir bina inşaa ettik, bir yapı. Bir müze inşaa ettik. Bunu tüm Dünya'ya taşıyoruz Cumhuriyetimizin 100. Yılında.

Biz bu anlamda kendi yapabildiğimizle,Ülkemiz adına bugüne kadar başarısız yegane yere Ülkemizi, Ay Yıldızımızı, Kültürümüzü taşıyoruz. Biz boş durmadık.

Başka koleksiyon var mı?

Evet, var.

Doğal bir hayvan sevgisini çocuklara vermek çok önemli. Korumacılık düşüncesi bir topluma müzelerinden geçmeli. Bu yüzden **Kedi Müzesi** kurdum. Henüz daha açılmadı.

Kedi oyuncak mı?

Oyuncak, oyun, masal ve çizgi roman tarihindeki kedileri bir araya getirdim. Hayal dünyasının kedileri ilk kez bir düzenin çatının altında buluyor Dünya'da.

Ne zaman açılıyor ve nerede?

Beşiktaş'ta açılacak. Beşiktaş Belediye Başkanı sevgili Rıza kardeşim sahiplendi. 10 küsur yıldır bu konuda çalışıyordum. Yer gösterdiler, orada kuruyoruz.

Başka proje var mı paylaşmak istediğiniz?

Bir de iklim krizi var. Çok önemli arkadaşlar. İklim krizi sebebiyle bugünün çocuklarının gelecekte yaşayacağı büyük sorunlar olacak. Biz bu yüzden çocuklarımızı bu duyarlılığa hazırlamalıyız. Çocuklara iklim krizini, doğal korumacılığı anlatmak için bir müze tasarlıyorum. **Kardan Adam Müzesi..**

Kardan Adam doğadan yaptığımız oyuncak değil midir.. Hangi insan kardan adam yaparken mutlu değildir.. Ama bu **kardan adam gelecekte olmayacak.** Eğer iklim krizi bu duyarsızlıkla devam ederse kar yağışını unutun.

Biz çocuklara bu duyarlılığı vermeliyiz, geleceğe onlar taşıyacak. Herşey o yaşta başlar. **Çocuğun önüne koydukların insanlığın geleceği oluyor.** Biz çocukların önüne doğa sevgisini, hayvan sevgisini koymalıyız ki gelecekte bu gezegeni kuracak olan onlar olsun. Bu yönde bir çalışmam var.

Vaktinizi aldık, ama iyi ki de almışız. Bakış açımız değişti, zenginleşti.

Teşekkür ediyoruz.

Son söz söyleyeyim; **Bir ülkenin geleceği, o ülkeyi yöneten politikacıların vaatlerinde değil, çocuklarının hayallerindedir.**

Son olarak bir şiirimi okuyayım;

ALACAK

Yol kenarlarındaki
Yağmur mazgallarını
Kumbara sanıp
Harçlığımı atardım
Bu yüzden en çok
Denizden alacaklıyım

Sunay AKIN

Muhasebe Mesleğinde Uzmanlaşma ve Kariyer Alanları Fırsat mı?

Uzmanlaşmak (ihtisaslaşmak); bireyin yaptığı mesleği iyi bilmesi, uygulaması ve mesleğinde üstat, danışılan kişi olmasıdır. Meslekte uzman olmayan bireyler, her şeyi yapabilmekte ancak istenen kalitede yapamamaktadır. Rekabet gücü kaybolmaktadır.

Günümüz dünyasında artık meslek adı ne olursa olsun, tüm çalışanlardan en yüksek verimlilik ve en çok fayda beklenmektedir. Bu nedenle sürekli gelişim ve sürekli değişim şart hale gelmiştir. Bu gelişim ve değişim sürecinde daha yüksek verimli çalışan olabilmek için, çalışanın mesleğinde uzman seviyeye gelmesi gerekmektedir.

Muhasebe mesleği, kamusal sorumluluklara ve bireylerin yoğun mesleki tercihlerine bağlı olarak, icra edilmesi için yüksek nitelikte bilgi ve ahlak düzeyi gerektirmektedir. Muhasebe mesleğini yapanlarda son zamanlarda bir bütün olarak iş yapmanın zorlaşması, toplumsal iş bölümünden kaynaklanan işlerin çoğalması ve çeşitlenmesi ile tek bir işyerinde bile değişik üretim biçimlerinin ortaya çıkması, uzmanlaşmayı hızla sektörün gündemine getirmiştir.

Muhasebe mesleği, ulusların ve devletlerin ekonomik kalkınmasında oldukça önemli bir rol oynamaktadır. Muhasebe mesleğinin; öneminin artması, halka açılmalarının hızlanması, piyasaların genişlemesi ile birlikte her geçen gün daha fazla uluslararası bir hal almaktadır. Bu çerçevede muhasebe mesleği ulusal sınırları aşmakta ve uluslararası bir meslek haline gelmektedir.

Bugün yaşanan mesleki kaos, tek bir meslek mensubunun bile üstesinden gelmeyi zorlaştırırken, Orta ve küçük işletmelerin bile muhasebe kayıtlarının muhasebe ofislerinde tutulmaları uzmanlaşma isteyen bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır.

Meslek mensuplarının sayısının yıllara göre artmasına rağmen, iş uzmanlıkları ile eğitimin artması, kentlerdeki nüfusun yoğunlaşması ve yeni teknolojik gelişmelerle iletişim ve ulaşımdaki gelişmeler, üretim araçlarındaki çeşitlenme ve yeni buluşlarla hızla işlerin bölünüp ve kendine has yapılarının ortaya çıkması muhasebe mesleğinde de yeni uzmanlık alanlarını ortaya çıkartmıştır.

TÜRMOB son güncel kayıtlarına göre 122.485 SM ve SMMM'nin olduğu düşünülürse, mesleki uzmanlaşma ve ihtisas alanları belirleyerek sosyolojik yapının gelişmesini sağlamak bir zorunluluk haline almıştır.

Bir meslekte uzmanlaşmak için öncelikle o meslekte deneyim kazanmaya çalışmak gerekir. Bunun için işyerlerinde görevlerinizi yerine getirirken sürekli öğrenmeye açık olmalısınız.

Ayrıca, mesleğinizle ilgili kurs ve eğitimleri takip edebilir, sertifikalar alarak kendinizi geliştirebilirsiniz. Bu sayede mesleğinizle ilgili teorik bilgilerinizi pekiştirebilir ve pratik deneyimler kazanabilirsiniz.

Dr. Mehmet Ali ORAL

SMMM - Denetçi
Fraud Audit Corporation-FAC
Business Academy
Bölüm Başkanı

*Uzmanı siz
Değilseniz,
Uzmanlığımız
hizmetinizde...*

*Minimum
Risk
Maksimum
Fayda*

Mesleğinizle ilgili kuruluşlara üye olabilir, mesleğinizle ilgili güncel gelişmeleri takip edebilirsiniz. Bu sayede mesleğinizle ilgili bilgi ve deneyimlerinizi sürekli güncel tutabilir ve uzmanlaşabilirsiniz.

Ekonomik ve ticari hayatın gelişmesi, piyasaların genişlemesi ve finansal piyasaların baş döndürücü bir hızla küreselleşmesi; beraberinde her geçen gün muhasebe mesleğinde yeni uzmanlık alanları, açılımlar ve ufuklar kazandırmaktadır.

Meslek mensupları uzmanlık alanları ne olursa olsun her işte kullanabileceği; kodlama, veri analizi, liderlik, ekip çalışması, problem çözme, analitik düşünme, etkili iletişim ve ilişki kurma gibi alanlarda beceriler kazanmalıdır.

Muhasebe meslek mensuplarımız; geleceklerini planlama ve yeni iş alanlarını değerlendirme süreçlerinde; muhasebe mesleğinin yeni uzmanlık alanlarının mevzuat alt yapısı, sertifikasyon uygulamaları ve sertifika alma şartları, düzenleyici ve denetleyici otoritelerin bu alanlardan beklentileri ile yeni çalışma alanları ve fırsatlarını, iyi analiz etmeli, değerlendirmeli ve yakından takip etmelidir.

FAC Business Academy olarak tüm meslek mensuplarına ve mesleğe adım atacak meslek mensubu adaylarına uzmanlaşma alanları olarak;

- Gayrimenkul Değerleme ve Gayrimenkul Değerleme Uzmanlığı
- Patent Değerleme ve Patent Değerleme Uzmanlığı
- Marka Değerleme ve Marka Değerleme Uzmanlığı
- Şerefiye Değerleme ve Şerefiye Değerleme Uzmanlığı
- Şirket Değerleme ve Şirket Değerleme Uzmanlığı
- Kredi Derecelendirme ve Kredi Derecelendirme Uzmanlığı
- Kurumsal Yönetim Derecelendirme ve Kurumsal Yönetim Derecelendirme Uzmanlığı
- İç denetim uzmanlığı
- Adli Muhasebe uzmanlığı
- Stratejik yönetim uzmanlığı
- Yönetim danışmanlığı
- Çevre ve Karbon Muhasebesi ve Uzmanlığı
- Muhasebe Standartları ve Uzmanlığı
- Finans Matematiği ve Uzmanlığı (Aktüer)
- Entegre Raporlama ve Entegre Raporlama Güvence Uzmanlığı
- İşlem Denetçiliği Uzmanlığı
- E-ticaret Muhasebe Uzmanlığı
- Bilişim Teknolojileri Denetim Uzmanlığı
- İhtilafli İşler Muhasebesi Uzmanlığı
- Kalite Güvence Uzmanlığı ve Danışmanlığı
- Entegre raporlama uzmanlığı
- Bina ve site yönetim uzmanlığı gibi alanlar üzerine uzmanlıklar kazanmalarını ve bu alanlara yatırım yapmalarını öneririz..

Mesleki uzmanlaşmalar unutulmamalıdır ki, toplumda daha çok şeffaflık ve hesap verilebilirlik düzeyini de arttıracak ve bilinçli bir ülke yaratmak için ışık olacaktır..

Hierapolis ANTİK KENTİ

Merhaba Sevgili FAC E-Dergi Okuyucuları, Dergimizin ilk sayısını yayımlayacak olmanın heyecanı ve mutluluğunu yaşıyoruz. Bundan sonra dergimizin kültür bölümü ile sizlerle birlikte olacağım. Mesleki yazılar dışında farklı bir bölüm olsun diye düşünerek "Kültür Bölümü" ekledik ve bu bölümümüzde Türkiye'de yer alan, UNESCO Dünya Mirası listesinde yer alan veya bu listede yer alması gereken kültürel varlıklarımızla ilgili bilgileri derlemeye karar verdik. Benim için konunun araştırması çok zor olmayacak, zira üzerinde yaşadığımız topraklar kültür açısından o kadar zengin ki başınızı ne yana çevirseniz bunlardan biri ile karşılaşacaksınız.

Hediye YAZICI

Serbest Muhasebeci Mali Müşavir
Fraud Audit Corporation-FAC
İstanbul İl Temsilcisi

Hepimizin bildiği üzere, tarih boyunca birçok önemli uygarlığın barındığı Anadolu, başta Hititler, Frigler, Urartular olmak üzere, günümüzde tam olarak ortaya çıkarılmamış onlarca medeniyeti ve kavimleri ile dünya tarihine birçok "ilk"e şahitlik etmiştir. Her geçen gün bu topraklarda, daha önce adı duyulmamış ve kimler tarafından inşa edilmiş olduğunu bilmediğimiz medeniyetler tarafından oluşturulan yerleşim yerleri keşfedilmektedir. Masallara konu olan bir gizem barındıran, felsefi düşüncenin çıkış noktası olan Doğu ve Batı'nın verimli toprakları üzerinde kurulan Anadolu Uygarlıkları, dünyaya miras bıraktıkları, kazandırdıkları gelişme ve yeniliklerle de tarihteki yerini almıştır. Doğu mistisizminin doğuşunu gören, matematiğin ve astronominin, geometrinin ortaya çıkışındaki öncü isimleri büyüten ve Doğu'sundan Batı'sına nakledilen bilginin inanılmaz evrimini

gören Anadolu'daki uygarlıkların, gelişim basamaklarında insanlığa olan yardımı da böylece görülebilmektedir.

Dergimizin ilk sayısında Grup Şirketlerimizden FAC Bağımsız Denetim A.Ş.'nin Bağımsız Denetim Bölüm Başkanı Sevgili Mustafa KARABABA'nın memleketi, güzel ilimiz olan Denizli'de yer alan Hierapolis Antik Kentini anlatacağım sizlere.

Hierapolis (Yunanca: 'Ἱεράπολις' kutsal şehir), Denizli'nin 17 kilometre kuzeyinde yer alan Hierapolis Antik Kenti'nin Arkeoloji literatüründe "Holy City" yani Kutsal Kent olarak adlandırılması, kentte bilinen birçok tapınak ve diğer dinsel yapının varlığından kaynaklanmaktadır. Kenti'nin Arkeoloji literatüründe "Holy City" yani Kutsal Kent olarak adlandırılması, kentte bilinen birçok tapınak ve diğer dinsel yapının varlığından kaynaklanmaktadır. Kentin hangi eski coğrafi bölgede yer aldığı tartışılır. Antik coğrafyacı Strabon ile Ptolemaios verdikleri bilgilerde, Karia bölgesine sınır olan Laodikeia ve Tripolis kentlerine yakınlığı ile Hierapolis'inin bir Frigya kenti olduğunu ileri sürerler. Antik kaynaklarda, kentnin Helenistik Dönem öncesi adı ile ilgili bir bilgi bulunmamaktadır. Hierapolis olarak adlandırılmadan önce kentte bir yaşamın var olduğunu Ana Tanrıça kültünden dolayı bilinmektedir. Kentin kuruluşu hakkında bilgilerin kısıtlı olmasına karşın; Bergama Krallarından II. Eumenes tarafından MÖ II. YY. başlarında kurulduğu ve Bergama'nın efsanevi kurucusu Telephos'un karısı Amazonlar kraliçesi Hiera'dan dolayı, Hierapolis adını aldığı bilinmektedir.

Kent 2 anıtsal kapısı, ana caddeye paralel ve dik gelen cadde ve sokakların oluşturduğu izgara planlıdır. Yaklaşık 1 km uzunluğundaki ana cadde kenti ikiye böler ve bu caddenin her iki tarafında revaklar, kamu binaları dükkân ve atölyeler bulunur.

Kent surlarının dışında ve kentin kuzey, güney ve doğu yönünde bulunan nekropol alanları Güneybatı Anadolu'nun en büyük nekropolüdür. Kent, 09.12.1988 tarihinde hem doğa hem de kültürel miras olarak UNESCO Dünya Miras Listesi'ne alınmıştır.

Hierapolis, Roma İmparatoru Neron dönemindeki (MS 60) büyük depreme kadar, Helenistik kentleşme ilkelerine bağlı kalarak özgün dokusunu sürdürmüştür. Deprem kuşağı üzerinde bulunan kent, Neron dönemi depreminden büyük zarar görmüş ve tamamen yenilenmiştir.

Üst üste yaşadığı bu depremlerden sonra kent, tüm Helenistik niteliğini kaybetmiş, tipik bir Roma kenti görünümünü almıştır. Hierapolis Roma döneminden sonra Bizans döneminde de çok önemli bir merkez olmuştur. Bu önem, MS IV. yüzyıldan itibaren Hıristiyanlık merkezi olması (metropolis), MS 80 yıllarında, Hz. İsa'nın havarilerinden olan, Aziz Philipin burada öldürülmesinden kaynaklanmaktadır. Hierapolis, XII. yüzyıl sonlarına doğru Türklerin eline geçmiştir.

Hierapolis antik kentinde; Nekropol, Domitiyan yolu ve kapısı, kare alan içine oturtulmuş Oktokonus tapınağı, tiyatro, Frontinus caddesi ve kapısı, Agora, Kuzey Bizans Kapısı, Güney Bizans Kapısı, Gymnasium, Tritonlu Çeşme Binası, Apollon Kutsal Alanı, su kanalları ve nymphaeumları, Surlan, Filipus Martynonu ve köprüsü, Direkli Kilisesi, Nekropol Alanı, Katedral ve Roma Hamamı kalıntıları bulunmaktadır.

Ülkemizde Hierapolis Antik Kenti kent ismi ile değil, daha çok Pamukkale Travertenleri ile tanınmaktadır. Tedavi amacıyla da kullanılan Pamukkale yeraltı suları (travertenler) sayesinde tarih boyunca turist çekmiştir. Kentin yanında yer alan hamam, yolcuların yıkanarak şehre girmeleri için şehrin dışına inşa edilmiştir. Şehrin giriş kapısında işlenmiş olan Medusa figürü, tanrıça Medusa'dan korunmak için yapılmıştır.

Hierapolis Antik Kenti'nin Bölümleri:

Hierapolis Tiyatrosu: Kentin içerisinde yer alan antik tiyatro kapasitesinin 9.500 kişi olmasından dolayı şehir nüfusunun 95.000-100.000 arasında olduğu tahmin edilmektedir. Tiyatronun tasarımından burada gladyatör dövüşleri yapıldığı anlaşılır. Sahne altındaki çukurluk bölümle oturma sıraları arasında seyircileri vahşi hayvanlardan korunmak için yaklaşık bir metrelik yükseklik farkı vardır. Gladyatör dövüşlerinin olmadığı tiyatrolarda bu fark bulunmamakta, sıralar sahne düzeyinden başlamaktadır.

Büyük Hamam Kompleksi: Bugün masif duvarları ve bazı tonozları ayakta kalabilmiş olan yapının iç mekânlarının mermerle kaplı olduğuna dair izler bulunmaktadır. Hamamın planı diğer tipik Roma hamamları gibidir. Önce girişte büyük avlu, iki yanında büyük holler bulunan kapalı dikdörtgen bir alan ve daha sonraları bulunan esas hamam yapısı yer alır. Palaestra (eski bir Yunan güreş okulunun herhangi bir yeri idi. Boks ve güreş gibi az yer gerektiren etkinlikler burada gerçekleşti.)'nin yan kanatlarında, biri güneyde, diğeri kuzeyde olan iki büyük hol imparatora ve törenlere ayrılmıştır. Hamam kompleksinin kalıntıları MS. II. yüzyıla tarihlenir. Büyük hole bitişik tonozlu kapalı mekânlar günümüzde müze olarak kullanılmaktadır.

Frontinus Caddesi: Mimari özelliklerinden dolayı, kapı ile birlikte yapıldığı düşünülen 14 metre genişliğindeki bu cadde (plateia), kentin ana caddesini oluşturmaktadır.

Agora: MS 60 yılında meydana gelen depremden sonra Frontinus Caddesi, ile doğudaki tepenin yamaçları arasında geniş bir alanda değişim sonucu Hierapolis Ticaret Agorası olarak düzenlenmiştir.

Kuzey Bizans Kapısı: Hierapolis kentinde yapılan sur sistemine dâhil olan Kuzey kapı MS IV. yüzyıl sonuna tarihlenmektedir.

Tritonlu Çeşme Binası: Tritonlu Çeşme Binası, Apollon Tapınağı'nın yakınlarındaki çeşme binasıyla beraber şehirdeki iki büyük anıtsal binadan biridir. İon Sütun Başlıklı Ev: Ev tiyatroya giden ikincil uzun bir yol üzerinde bulunmaktadır. Orijinal yapı MS II. yüzyıl olarak tarihlenmektedir.

Latrina: Depremde yıkılmış olan bu yapı yıkıntı halinde tüm parçaları ile günümüze ulaşmıştır. Uzun mekânın tabanında lağım sularını caddedeki kanalizasyona taşıyan kanal bulunmaktadır. İç duvar boyunca oturmak için yapılmış, üzerinde delikler bulunan bir seki yer alır, pis suları taşıyan kanalın önüne sıhhi ihtiyaçlar için bir temiz su kanalı yapılmıştır.

Apollon Kutsal Alanı: Anıtsal yapı Hierapolis'in en önemli tanrısına adanmıştır. Podium da işaret edilen iç kısımdaki yapı daha önce tapınak şeklinde tanımlanmıştı ancak daha sonra yapılan çalışmalar neticesinde kehanet merkezi olduğu anlaşılmıştır.

Su Kanalları ve Nympheumlar: Çevredeki tepelere inşa edilmiş kanallardan oluşan iki aquadukt kente içme suyunu sağlamaktadır.

Plutonium: Plutonium'un girişi, tapınağın sağ tarafındadır.

Surlar: MS V. yüzyılda, Roma İmparatorluğu'nun diğer kentlerinde de olduğu gibi, Hierapolis de MS. 396'da çıkarılan bir kanuna göre kuzey, güney ve doğu yönlerinde surlarla çevrilmiştir.

Katedral: Hierapolis Antik Kenti'nin en önemli Hristiyan kült yapılarından biridir. Yapı, plateiaya narteks ve atrium ile açılmaktadır. Sağdaki kapıdan vaftiz mekanına girilir, dörtgen planlı, apsisli mekan, sütunlar ile 3 nefli ayrılmıştır, apsisli bölümde yuvarlak, mermer kaplama levhalı, iki yanında merdivenleri olan vaftiz teknesi yer alır. Saçaklık, kadınların oturduğu bölüme ait ikinci sütun dizisi tarafından taşınıyordu. Apsis içte yuvarlak dışta çok kenarlı bir plana sahiptir. Ana apsisin içinde, ayin sırasında papazların ve piskoposun oturduğu konsantrik merdiven, synthronon, yer alır. Yapı planı bize orta çağ onarımları ile İ.S. VI. yüzyılın birinci yarısına tarihlenmemizi sağlar.

Aziz Philippus Martriumu: Hierapolis Antik Kenti'nin eşsiz termal suları ile bir şifa kaynağı görülmesinin yanı sıra, hem Pagan dönemlerinde hem de Hristiyanlık döneminde kutsal kent sayılmıştır. Bunun nedeni de MS 80 yıllarında Hierapolis'e Hristiyanlığı yaymaya gelen ve Hz. İsa'nın 12 havarisinden biri olan Aziz Philippus'un burada çarmıha gerilerek öldürülmesidir. MS 4. yüzyılda Hristiyanlık resmi din olduktan sonra Aziz Plilippus adına öldürüldüğü yerde bir şehitlik yapılmıştır. Dini ve ruhi tedavi merkezi olarak yapılan yapı sekizgen planlıdır.

Ortasındaki mermer kaplı alanda da Aziz Philippus'un mezarı vardır. Bizans Dönemi'ndeki sorun dışında kalan bu merkeze geniş ve uzun merdivenlerle çıkılır. Yapıya yaklaşan son bölümdeki merdivenlerin sağında Ayazma çeşme yapısı vardır. Yaklaşık 20 metre çapındaki sekizgen bölümün üstü kurşun kaplanmış bir kubbe ile örtülmüştür. Yapıda dua edilmesi için küçük şapeller mevcuttur. Sekizgen bölümün tabanı mermer, koridor ve bağlı bölümlerin tabanı bitkisel motifli mozaik ile odaların tabanı traverten, halkın kaldığı dış odaların tabanı ise sıkıştırılmış topraktır. Günümüzde de birçok kilise Aziz Philippus bayramını kutlayıp ayin düzenlemektedir.

Yazının başında belirttiğim üzere, üzerinde yaşadığımız topraklar kültür ve doğa varlıklarının zenginliği açısından özel bir yere sahiptir. Öyle ki Kültür ve Turizm Bakanlığı, Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı ile büyükşehir belediyelerine bağlı müze ve ören yerlerinin, 2022 yılında 20 milyona yakın ziyaretçiyi ağırladığını belirtmiştir. Bu ziyaretçilerden 1 milyon 193 bin 500 kişi Denizli Hierapolis (Pamukkale) Arkeoloji Örenyeri'ni gezdiğini bildirmiştir.

Kültürel miras, bir toplumun üyelerine ortak geçmişlerini anlatan, aralarındaki dayanışma ve birlik duygularını güçlendiren bir hazinedir. İnsanların tarih boyunca biriktirdikleri deneyimlerin ve geleneklerin devamlılığını, geleceğin doğru kurulmasını sağlar. Bu vesile ile ülkemizde yer alan tarihi zenginliklerin korunması ve gelecek nesillere aktarılması konusunda, herkesin üstüne düşen görevi yapması gerekliliğini bir daha hatırlatmış olalım.

Kaynaklar:

<https://tr.wikipedia.org/wiki/Hierapolis>
<https://www.kulturportali.gov.tr>

**Minimum risk,
maksimum fayda**

Denetim mi? O DA NE Kİ?

Denetleme; faaliyetlerin ve işlemlerin önceden belirlenen kurallara göre, amaçlanan doğrultuda gerçekleşip gerçekleşmediğinin ortaya çıkarılması için yapılan inceleme ve çalışmalar bütünüdür.

Kavram olarak, insanların toplum halinde yaşamaya başlaması ile ortaya çıkmıştır. Günümüzde; birçok konuda hukuksal düzenlemelerle, yapısal denetim düzenlenmiştir. Denetlemenin işletilmemesi halinde, hangi tür örgütlenme (şirketler, kamu kurumları Dernekler, Vakıflar, Partiler) olursa olsun görevlerini tam manası ile yaptıklarından bahsedilmez.

YMM Bahri OLGUN
Tüm Bağımsız Denetçi Dernekler
Federasyonu
Genel Başkanı

Denetim, yönetsel süreçlerin olmazsa olmaz parçasıdır. Özü itibarı ile de kamu adına yapılmalıdır (özel denetimler hariç). Denetimin kurumlar için vazgeçilmez zorunluluk olduğunu kabul etsek bile; uygulamada, yasal zorunluluklar yerine getirmek, amiyane tabiri ile, yasak sarmak şeklinde uygulanmaktadır.

- Bana göre; Çocuğumuzun, yemesi, içmesi, giyinmesi, ders çalışması, arkadaşları, sevdiği oyunlar vb. konular nasıl ki özenle, ebeveynler tarafından kontrol ediliyorsa Bu da bir çeşit denetim değil midir? Hayatın her alanında kontrol ve denetim şarttır.
- Eğer yapılaşma, projelendirmeden, yer seçiminden, inşaat aşamasına kadar, denetimler yeterince yapılmış olsaydı 50.000 den fazla canımızı yitirmezdik.
- Piyasalarda sağlığımıza zarar veren merdiven altı imalatlaraait ürünler cirit atıyorsa bunlar denetim eksikliğinden kaynaklanmıyor mu? Yüzlerce insan sahte içeceklerden dolayı ölmüyor mu?
- Hangi dernek, hangi vakıf faaliyetleri gelir ve giderleri yönünden kendi denetim kurallarına hakkı ile denetleniyor ki?

- Trafik denetimi bile, güvenli yolculuk için değil, ceza keserek devlet: bütçesine katkı yapmak için yapılıyor mu?
- Hangi belediye, hangi siyasi parti, hangi üniversite {Özellikle vakıf üniversiteleri} bağımsız denetim kuruluşlarına denetim yaptırıyor ki?

Bu liste uzayıp gider,

Sonuçta denetim bir ülke için, çok çok önemli bir olgu, hukukun üstünlüğü demokrasi, şeffaflık gibi önemli konularda birinci dereceden etkileyen durumda.

Peki, kimlerdir bu denetçiler? Öyle ya denetim yapılması gereken bir konu ise, birileride bunu yapmalı ve bu kişiler; bilgili, tarafsız, güvenilir olmalı çalışmalarını rapora bağlamalı ve yaptıkları denetimle sınırlı olarak da sorumluluk almalıdırlar.

Var mı böyle bir yapı, elbette var; öncelikle Bağımsız Denetçiler ve özelliklede vergisel denetim yapan Yeminli Mali Müşavirler.

Bu kesim, her ne kadar toplumumuz yeterince farkında olmasa da, örgütleniyorlar seslerini duyurmaya çalışıyorlar,

Örnek mi? Altı Bağımsız denetçi derneğinin birleşerek kurdukları; "TÜM BAĞIMSIZ DENETÇİ DERNEKLER FEDERASYONU" var mesela..

Denetimi kendine dert edinmiş ekonominin finansal tablolarını ve faaliyetlerini toplum adına denetleyen bir mesleğin mensupları olarak 17 Haziran 2023 tarihinde "Ülkemizde Bağımsız Denetimin Dünü Bugünü Yarını" konulu sempozyum yapıyorlar.

* Hiçbir şey birden bire olmuyor,

Ülkemizde, kuralları varmış gibi görünen ancak kendine özgü kuralları olan bir ekonomi modeli var ve %60 civarında kayıt dışılığa dayalı. Eh böyle olunca da denetim pek de önemli olmuyor. kimse de gerçek anlamda bir denetim istemiyor. Çünkü genci olarak finansal tablolar gerçeği yansıtmıyor. O nedenle 2-3 yılda bir mali aflar yapılıyor. Gün gelecek bu sistemin ne kadar zararlı ve sakıncalı olduğu anlaşılacaktır.

Ancak depremler bize denetimin önemini hatırlattı, bir yerlerden başlayıp devamında ekonomik faaliyet ve sonuçların denetimine de hakkı ile geçeceğiz. Herkes işini kurallarına uygun yaparsa denetimden neden korksun ki?

Bu soruyu kendimiz soralım; Denetlenmeye hazır mıyız? Değilsen neden? Hazır olsak daha iyi olmaz mı? Haydi, soruya soralım ve yanıtını da verelim. Denetimden korkmak yerine yararlansak daha iyi olmaz mı?

Şirket Değerleme Nedir ve Şirket Değerlemeye Ne Zaman İhtiyaç Duyulur? Due Diligence Çalışmaları

“Fiyat ne ödediğiniz, değer ise ne elde ettiğinizdir”

-Warren Buffett

Doç. Dr. Sinem DERİNDERE KÖSEOĞLU
Bursa Teknik Üniversitesi
Öğretim Üyesi

En basit haliyle nasıl arabamızın, evimizin satış değerinden bahsediyorsak, şirket değerleme, şirketimizin satılması / el değiştirmesi / başka bir şirketle birleşmesi gibi durumlarda ne kadarlık bir fiyata bu işlemin gerçekleşebileceğini tespit etme çalışmalarıdır. Ödediğiniz fiyat elde edeceğiniz değeri içermelidir. Bunu mikro ve makro bazda düşünebiliriz.

Ben halka açık bir şirketin bir hisse senedini de alabilirim ya da şirketin tamamını da satın alabilirim. Her iki durum da şirket değeri ile ilişkilidir. Bir başka ifadeyle portföyünü şekillendirecek bireysel yatırımcılar gözüyle de direkt şirketi alıp faaliyetlerini sürdüreceği/işletecek kişi gözüyle de şirket değerlemeye bakabiliriz. Mikro ve makro bazda değerlendirme yapıldığında tercih ettiğimiz değerlendirme yaklaşımı değişebilmektedir.

Tabii ki şirket değerlendirme çalışması sadece bir fiyat tespit etmek için yapılmıyor. Çünkü bu süreç, şirketin tüm varlıklarını, tüm faaliyetlerini ve tüm iş yapış şekillerini barındıran bir süreç. Şirketin tüm hikayesini içeriyor. Aynı işi ve aynı ciroyu yapan iki firmanın değerleri arasında ciddi farklılıklar olabiliyor. Bu tamamen o firmanın kendine has ve iş yapış şekillerinden kaynaklanıyor. Bu nedenle şirket değerlendirme çalışmaları ve buna ilişkin kurgulanan finansal modellemenin şirketle ilgili tüm parametreleri içermesi gerekiyor ve bu da şirketin stratejik kararlarına yön veriyor.

Şirket Değerlemeye İhtiyaç Duyulan Alanlar

Şirketlerin değerlemeye ihtiyaç duyulmasının onlarca sebebi bulunmaktadır. Şirketin tamamen ya da kısmen satılması, halka arzlar ve şirket birleşmeleri şirket değerlendirme çalışmalarının yürütüldüğü bazı temel alanları oluşturmaktadır. 10-15 yıl öncesine gittiğimizde Türkiye’de şirket sahiplerinin şirketlerini satma ya da yeni bir şirket alma gibi bir eğilimleri çok fazla yoktu. Ancak gerek küreselleşmeyle gerek finansal piyasaların daha gelişmiş hale gelmesiyle son yıllarda şirket birleşme ve satın alma işlemleri, şirketi belirli bir olgunluğa getirip satma gibi faaliyetler çok daha

fazla öne çıkan konular haline geldi. Ayrıca özellikle teknolojik gelişmelere bağlı olarak start-up’ların (yeni nesil girişim) sayısında ciddi bir artış eğilimi var. Kendi faaliyet konusuna çok uzak olsa da bu tip start-up’ları fonlayan yatırımcılar bulunmaktadır. Start-up ekosistemi devasa ölçüde gelişmiştir. Tüm bu trend gerek şirket sahiplerini gerek yatırımcıları gerekse finansman şirketlerini doğru değer tespiti konusunda arayışa yöneltti. Girişimciler artık özellikle teknolojiye dayanan şirketlerini kuruyor, geliştiriyor ve kısmen veya tamamen satın veya yeni ortak alıp ciddi kazançlar elde edebiliyor. Bu da şirket değerlemeyi gerekli kılıyor.

Şirket Değerlemeye İhtiyaç Duyulan Alanlar Özete;

- Şirketlerin birleşme ve satın alımlarında,
- Şirketlerin halka arzlarında,
- Ortaklık yapısının değişmesi durumlarında (ortakların bir kısmının ayrılması, yeni ortak alımı, pay devirleri),
- Kredi alma sırasında hisselerin teminat verilmesi, finansman kuruluşları tarafından hisse değer tespiti talep edilmesi,
- Yine finansman kuruluşları açısından kredibilite analizlerine destek veri olarak talep edilebilmesi,
- Şirketlerin iflas ve tasfiye sürecinde değer tespitinin gerekli olması,
- Şirket performansının tespit edilmesi (benzer şirketlerle kıyaslama),
- Hukuki ve ticari davalarda (miras paylaşımı, ortaklar arasında anlaşmazlıklar, ortaklıktan çıkma ve fesih davalarında),
- Son dönemde çok fazla olmasa da özelleştirmelerde, şirket değerlemeye ihtiyaç duyulur.

Yukarıda sayılan tüm bu tek dönem ihtiyaçların yanında şirket yönetiminin performanslarını sürekli takip etmeleri ve değerlerini arttıracak stratejiler geliştirebilmeleri adına değerlendirme ve finansal modelleme çalışmaları şirket yönetimi ve sahipleri tarafından talep edilebiliyor. Değere dayalı yönetim anlayışını benimseyen şirketler için bu önemli bir ihtiyaç haline geliyor.

Medeniyetler Şehrinin YIKIMI

"HEPİMİZ ÖLDÜK! BAZILARIMIZI GÖMDÜLER..."

Jale MARUFOĞLU
Hatay SMMMO Başkanı

6 Şubat 2023 sabah saat 04.17'de ülkemiz tarihinin en büyük yıkımına uyanacağımızın farkında değildik. "Maraş depremi" olarak adlandırılrsa da Adıyaman, Malatya, Gaziantep, Kilis, Adana, Osmaniye, Diyarbakır, Şanlıurfa ve Elazığ'ı vuran deprem şehrimiz Hatay'ı yerle bir etti.

Kuşkusuz geçmiş bütün iktidarların denetimden yoksun rant siyasetinin bu yıkımda önemli bir rolü var. Ancak, ülkeyi 22 yıldır yöneten ve Kocaeli gibi yıkıcı bir depremin hemen sonrasında deprem konusunda güçlü bir kamuoyu desteğinin yanı sıra "özel iletişim vergisi" adı altında deprem vergisi gibi çok büyük bir finans desteğini de önünde bulan bir iktidarın sorumluluğunun da çok büyük olduğunu düşünüyorum.

Hatay'da yaşanan bu felaketin bizleri asıl sarsan yönü binaların ya da bir başka maddi kaybın ortaya çıkması değil. Neredeyse orada sağ kalan herkesin, enkaz altında ilk 2-3 gün canlı kalan ve kurtarılamayan bir yakını ya da tanıdığı olduğu gerçeğidir. Bu afete gerekli hazırlığı ve refleksi gösteremeyen AFAD ve Kızılay başta olmak üzere bu konuda yetki sahibi ve bizlerin bütçesinden milyarlar harcayabilen kurumların beceriksizliği kabul edilemez.

Yaşanan olayın tarifi imkansız. 90 saniye içinde bizler geçmişimizi, geleceğimizi, anılarımızı, evimizi, işimizi, dostlarımızı, akrabalarımızı, ailelerimizi kaybettik. Kulaklarımızdan enkaz altından gelen yardım çığlıklarının silinmesi mümkün değil. Artık bizler için hiçbir şeyin eskisi gibi olması ne yazık ki pek mümkün görülüyor.

Yılın en soğuk döneminin yaşandığı deprem günlerinde Hatay halkı 48 saat boyunca enkaz altından soğuk ,yağmur dolu ile hayatta kalmak için çığlıklar atarken sebebi hala anlaşılmayan bir sebeple bant daralta gereği duyanlar sayesinde hiç kimseye sesini duyuramadı. Halimizi en iyi anlatan cümle bence "HATAY HALKI OLARAK HEPİMİZ ÖLDÜK AMA BAZILARIMIZI GÖMDÜLER" oldu.

Öncelikle şunu belirtmek isterim ki her zaman onur ve gurur duyduğum meslek örgütüm TÜRMOB bu süreçte iletişimin sağlanabildiği ilk andan itibaren tüm gücüyle ve tüm ekibi ile maddi manevi yanımızda oldu.

Birçok meslek örgütünün yapamadığı şeylere imza attı. Tüm engellemelere rağmen sokakta zor şartlarda kalan üyelerimizin acil barınma ihtiyacını gidermek adına 200 çadır ve soba gönderildi. Tüm depremzede üyelerimize nakdi destek sağlandı. Su sorunu yaşanan süreçte su sevkiyatı yapıldı.

Tüm üyelere gıda yardımı yapılırken, ortak çalışma alanları oluşturulmak üzere girişimlerde bulunup ilçelerimize konteynir temin edildi ve çalışma şartlarını kolaylaştırmak adına bilgisayar desteği verildi.

Hatay'da Mali müşavirler olarak bu korkunç tabloda herkes gibi ayakta durmaya çalışıyoruz. Bizler yaşama tutunmaya çalışırken mesleğin sorumluluğu ne yazık ki bizlerin üstünde çok ağır bir yük getiriyor. Depremzede mali müşavirler en yakınlarını toprağa verip hayatta kalan aile bireylerini güvenli bir ortama naklettikten sonra kendi ruh halini düşünmeden ,mükellefin soru ve sorunlarını çözmek için çalışmalarını sürdürmek zorunda kaldı. Bu durum bizlere şunu göstermiştir ki nefes aldığımız yani ölmediğimiz sürece mesleki sorun ve sorumluluklardan, bunun yarattığı kaygılardan kurtulma şansımız bulunmuyor.

Hatay'da kısa sürede bir normalleşmeden söz etmek mümkün değil. En açık şekli ile söylemek gerekirse, fiili yıkımların, kaybedilen onbinlerce canın üzerine bir sosyal ölüm tablosu ile karşı karşıyayız. Depremin üzerinden 3 ay geçmiş olmasına rağmen hala enkazdan çıkarılamayan cansız bedenler, hastanelerde tedavisi devam eden binlerce yaralı ve yakını var. Antakya başta olmak üzere ilimizin birçok bölgesinde hayat asgari düzeyde bile yeniden başlayamıyor. Yüzbinlerce insanın geçici olarak barınabileceği mekanlar oluşabilmiş değil. Diğer illere giden insanlarımızın gittikleri yerlerdeki "misafirliği" maddi ve manevi sıkıntılar çıkarmaya başladı. Anlayacağınız Hatay'da "ekonomik ve sosyal" artçı depremler tüm şiddeti ile devam ediyor.

Yaklaşık 30 meslek mensubumuzu aileleri ile birlikte kaybettik. Hala tedavi altında olanlar var. Birçok meslek mensubumuzun işyeri deprem günü yıkık olduğundan hiçbir bilgi ve belgesine ulaşamadı. Meslektaşlarımızın yıkılmayan ofisleri talan edildi. Talan edilmeyen ofislerde bulunan belgeleri ve bilgisayarları enkaz altında, yıkık duvarlar arasında kaldı. Ne yazık ki meslektaşlarımız psikolojik olarak ağır bir travma süreci içinde olup maddi ve manevi olarak tüm birikimlerini kaybetmiş durumda. Bitmiş bir depremden tamamlanmış bir yıkım sürecinden bahsedilemeyeceğini bilmek gerekiyor.

HATAY'da deprem devam ediyor! Gerek yurttaşlar için gerek Mali Müşavirler olarak bizler ve mükelleflerimizin için kısa vadede bir normalleşmeden söz edilemez.

Hatay'da alt yapıdan, barınmaya, beslenmeden eğitime, sağlık hizmetinden iş yaşamına kadar her alanda "insanı temel alan" bir olağanüstü hal ilanına ihtiyaç var. Bu olağanüstü hal, yatırım, teşvik, muafiyet ve yardım merkezli bir "olağanüstü hal" olmalıdır.

Binlerce yıllık bir tarihi, farklı din ve mezhepleri, misafirperver ve güler yüzlü insanları ile ülkemizde bir arada yaşamın simgesi olan Hatay bu zor günleri yine dayanışma ile aşacaktır, buna gönülden inanıyorum.

Bu yazıyı okuyan herkesten depreme olan ilgilerini kaybetmemelerini rica ediyorum. Depremde zarar gören bütün illerimizin yaralarının sarıldığı ve Hatay'ın bütün yurttaşlarımızı misafir etmekten mutlu olacağı o güzel günlere kavuşacağımıza ve şehrimizi yeniden kuracağımıza olan inancımınla bütün okurlara saygılar sunuyorum.

Türkiye'de Bağımsız Muhasebe Denetimi

Bağımsız denetim günümüzde işletmeler açısından son derece önemli bir hale gelmiş ve toplumdaki çeşitli sosyal gruplara değişik faydalar sağlamakta, ekonomik yaşamı düzenlemektedir. Bağımsız denetim, bağımsız denetçiler ve bağımsız denetim kuruluşları tarafından yürütülür.

Bağımsız denetim, bağımsız denetçi veya denetçiler tarafından işletmenin talebi ile ve bir denetim sözleşmesi çerçevesinde, işletmelerin mali tablolarının denetimi ile uygunluk ve performans denetimlerinin yapılmasıdır.

Mustafa KARABABA
Fraud Audit Corporation-FAC
Bağımsız Denetim Bölüm Başkanı

Muhasebe denetimi, genel kabul görmüş denetim standartları göz önüne alınarak yapılması gerekir. Genel kabul görmüş denetim standartları; denetçinin mesleki sorumluluğunu yerine getirmesine yardımcı olan ve ona denetim faaliyetlerinde ışık tutan genel ilkelerdir. Genel kabul görmüş denetim standartları; genel standartlar, çalışma alanı standartları ve raporlama standartları olarak belirlenmiştir.

Türkiye'de bağımsız muhasebe denetiminin vergi amaçlı olarak 20. Yüzyılın ilk yarısı ortalarında başladığı görülmektedir. 1989 yılında yürürlüğe giren 3568 Sayılı Meslek Yasası ile Serbest Muhasebeci ve Mali Müşavirler'lere ve Yeminli Mali Müşavir'lere, denetim yapma yetkisi tanıdığı olup bağımsız denetim faaliyetleri 1990'lı yıllarda başlamıştır. Bağımsız denetim kavramı, ticaret hukukumuzda ilk defa 2012 yılında yürürlüğe giren 6102 sayılı Kanun'da yer almıştır. Bu çalışma, Türkiye'de bağımsız muhasebe denetimini açıklamak amacıyla yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Denetim, Bağımsız Denetim, Muhasebe Denetimi, Genel Kabul Görmüş Denetim Standartları.

Nispi Temsil Sisteminin MALİ MÜŞAVİR ODALARINA ZARARI

Muhasebeciliğe 1976 yılında başladım. 1978'de askerlik dönüşü kendi büromu açtım ve bugünde görevimi severek sürdürmekteyim.

Sevdiğim, emek verdiğim ve karşılığında yaşamımı sürdürüp iki çocuğumun yetişmesini sağladım. Mesleğime kalıcı katkılar sağlamam gerektiğine inandım ve oda kurullarında görev almaya başladım.

Enver ÇEVİK
Fraud Audit Corporation-FAC
Kurucu Ortak
Edirne SMMMO Onursal Başkanı

1994-1996 arasında Oda Saymanı
1996-2004 arasında Oda Başkan Yardımcılığı
2004-2013 arasında Oda Başkanı
2013-2019 arasında Oda Yönetim Kurulu Üyesi
2019-2022 arasında Oda Başkanı olarak meslek odamıza hizmet ettim.

Yaptığım her çalışmada mutluluk ve onur duydum. Bunlardan en önemlisi ve beni en onurlandıran Başkanlık dönemimde çok çaba sarf ederek meslektaşlarımın büyük desteği ile odamıza kazandırdığımız meslek binamızdır.

Meslektaşlarımızın yetişmesi için düzenlediğimiz seminerler, kurslar, paneller ve buna benzer etkinliklerde oda yöneticiliğimizin önemli çalışmalarıdır.

Edirne Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odasının önünden her geçişimde 40 yıldır severek sürdürdüğüm mesleğime ve değerli meslektaşlarıma yapmaya çalıştığım hizmetlerden dolayı vicdan rahatlığını ve onurunu duymaktayım. Genç meslektaşlarımız da görev bilinci ile mesleğimizi daha ileri düzeye taşıyacakları inancındayım. Çünkü muhasebe maliyenin, maliye ekonominin, ekonomi de ülkenin can damarıdır.

Ama ne yazık ki siyasi irade odalarımızı 3568 Sayılı meslek yasamıza 2008 yılının temmuz ayında 5786 sayılı yasa ile getirilen ve adına çoğunlukçu sistem denilen nispi temsil sistemini getirdi. Bu yasa geldikten sonra odalarımızda 3568 sayılı çalışma ve usul yönetmeliğinin genel mesleki standartlarında sayılan dürüstlük, güvenilirlik ve tarafsızlık ilkeleri yok sayılmaya başlanmıştır. Bu da mesleki kimliğimize zarar vermektedir.

Bunu şunun için söylüyorum; nispi temsil sisteminden medet umanların bir anlamda gerçek kimliklerinin de ortaya çıktığını hep birlikte gördük ve yaşadık. Birkaç kişi bir araya gelerek gruplar kuruldu, oda yönetimleri çalışamaz duruma getirildi.

Nispi temsil sisteminden en çok zarar gören mali müşavirlerden birisiyim.

Nispi temsil sisteminden medet umarak aday olanların yönetimlere hasbel kader girerek oda yönetimlerinde üretim yapmasını asla beklemeyiniz. Çünkü bağımsız bir meslek mensubu olmanın kişilikli ve saygın bir meslek mensubu olmanın da genel mesleki standartlara uymanın da bir maliyeti vardır. O da meslek mensubunun omurgalı olmasını gerektirir. Bu cesareti bu çabayı göstermeyen bir meslek mensubunun bırakınız yönetim kurulu üyesi olmasını oda başkanı bile olsa kendisine hazır olarak emanet edilen değeri dahi koruyamaz.

Adına çoğunlukçu sistem denilen nispi temsil sistemi ile geline bu noktada üst birliğimiz ve odalarımızın tüm kurulları çalışamaz hale getirilmek istenilmektedir. Bunun için başta TÜRMOB olmak üzere tüm odalarımız birlikte çözüm üretmek zorundayız, güç birliği yapmamız gerektiğine inanıyorum. Bu direnişi göstermediğimiz zaman bizleri daha zor günler bekliyor. Bunun içindir ki herkes elindeki yetkisini kendisine karşı rakip olanı sindirmek için kullanırsa o ülkede demokrasiden bahsedilemez. Çünkü demokrasilerde yönetim kendisine yakın olanlara teslim olmadığı gibi uzak olanları da dışlamaz. Demokratik rejimlerde kişiler ya da sivil toplum örgütleri dost ve düşman tanımlamasına göre değil insani değerler ekseninde değerlendirilir.

Demokratik toplumlarda sahip olunan değerlerin dayatma ile değil katılımcı kabul ile oluşur. Nispi temsil seçim sisteminin değiştirilmesi TÜRMOB'un bu konuda 14 Mayıs'ta yapılacak seçimden sonra atacağı her adımda odalar olarak arkasında durmamız gerektiğine inanıyorum, bu duygu ve düşüncelerle hepinize saygılar sunuyorum.

**Sorunlarınıza
çözüm bulalım,
siz işinizi büyütmeye
konsantre olun**

FAC
fraud audit corporation

Bir Mektup

Sevgili FAC E-Dergi Okurları,

Bugün sizlere, elinizde ilk yayını yapılan bu ilk dergide, bir mektup yazmak istedim. Biliyorum, belediye başkanlarından farklı formatlarda hatta farklı içeriklerde metinler görmeye alışkınsınız/alışığınız. Ancak, 19 Mayıs gibi değerli bir günde, memleketimizin içinden geçtiği bu kritik zamanlarda sizlere biraz da içimi dökmek istedim. Zira, hepimiz için olduğu gibi, benim için de 19 Mayıs sadece Atatürk'ü anma, gençlik ve spor bayramı değil aynı zamanda kurtuluş savaşının başlangıcı, Samsun'a ayak basılan ilk gün olduğu için de çok önemli. Bu günü sadece memleketimizin temellerinin atıldığı gün olduğu için değil aynı zamanda tüm dünyaya örnek olan azim, umut ve stratejik zeka ürünü bir hareketin başlangıcı olduğu için de önemsiyorum.

Av. Turan HANÇERLİ
Avcılar Belediye Başkanı

19 Mayıs, muazzam bir aidiyet duygusu ve adanmışlıkla, akla gelebilecek en kötü koşullarda kazanılan olağanüstü bir zaferin aslında ilk günü. Ancak ben bu gün, 19 Mayıs'ı, sadece kişisel tarihim ve siyasi tecrübemle örtüşen bir kavram üzerinden anlatmak istiyorum; azim.

Azim

Çoğu insanın, özellikle gençlik yıllarını atlatmış hayatta bir tecrübe biriktirdiğine inandığı yıllarda, gençlere verecek bazı öğütleri olur. Hatta çoğumuz çocuklarımızı bu öğütlerle, kulağa küpe olacağını sandığımız derslerle büyötmeye çalışırız. Yine çoğumuz çocuklarımız büyürken fark ederiz ki onlar kendilerine verdiğimiz öğütleri değil onların yanında yaptıklarımızı, söylediklerimizi yapar hatta bir nevi taklit ederler. Tıpkı bizim zamanında anne babalarımızdan gördüklerimizi yaptığımız gibi. Ben, çocuk sayıldığım yıllardan beri kimden öğrendiğimi bilmediğim, belki kendi kendime geliştirdiğim bir mücadele duygusuyla büyüdüm. Belki ailemin çiftçi olmasından gelen bir mücadele ruhu belki dinlediğim kurtuluş savaşı hikayeleri belki de hepsi. Aslında bu coğrafyada doğmuş bu coğrafyada eğitim almış her çocuğun içselleştirdiği bir azim duygusu bu. Bir adam, bir memleket ve varını yoğunu oraya koyan bir millet. Farklı etnik kökenlerden farklı mezhep hatta farklı dinlerden gelen ama bir olan bir millet.

İşte benim hayatımın, engelleri aşmamın, avukat oluşumun, siyasete atılmamın ve belediye başkanlığına giden yolumun en temel nedeni bu; azimim. İnsanın bu içinden gelen hatta bazen kontrol dahi etmediği/edemediği bu azim duygusunu kökenlerimize, atalarımızdan taşıdığımız genlerimize bağlıyorum. Ben hayatımın hiçbir sorununda, çok genç yaşta karşılaştığım engellerde, 18 yaşında geçirdiğim ve malumunuz iki kolumu kaybettiğim kazadan sonra bile, hiçbir zaman "Bu neden benim başıma geldi" diye düşünmedim. Her zaman "nasıl aşabilirim, daha fazla ne yapabilirim" diye motive oldum. Bu motivasyonda elimden gelenin en iyisini yapmaya zorladı beni. 19 yaşında İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ne girdim. Hayatın diğer alanlarında genel olarak ne kadar başarılı olabildim, daha iyisini yapabilir miydim ya da daha iyisi yapılabilir mi, elbette bilmiyorum, bunu ileride hep beraber göreceğiz. Ama çok iyi bildiğim bir şey var; elimden gelenin en iyisini yapmaya çalıştım. Ve gençlere verebileceğim en önemli öğüt de bu; elinden gelenin en iyisini yap ve sakın pes etme çünkü o zaman kesin kaybedersin!

OECD'ye bağı Mali Eylem Görev Gücü (FATF), Türkiye'yi izlemeye aldı

Kara Paranın Aklanmasının Önlenmesine Yönelik Mali Eylem Görev Gücü (FATF), kara para aklama ve terörün finansmanı ile mücadele yaklaşımındaki eksiklerinden dolayı, Türkiye'yi "gri liste"ye aldı. Türkiye ile birlikte, Ürdün ve Mali de aynı listeye alındı. Gri listede Arnavutluk, Fas, Suriye, Güney Sudan ve Yemen gibi ülkeler bulunuyor. Bu listeye giren ülkeler, FATF bünyesindeki özel bir Uluslararası İşbirliği İnceleme Grubu'nun tarafından izlemeye tabi tutuluyor.

Tülay ORAL
Fraud Audit Corporation-FAC
Kurucu Ortak

Stratejik Akıl Yürütme

Atatürk'ün sadece kurtuluş savaşında değil hemen her muhaberede, ilk gençlik yıllarında bile attığı her adımda olağanüstü bir stratejik düşünme kabiliyeti var. Bu kabiliyet elbette doğuştan gelen bir zekanın da ürünü ama aynı zamanda çok okumanın, dil bilmenin, yaşadıklarından ders çıkarmanın, vizyoner olmanın, farklı seslere kulak vermenin de bir sonucu. Örneğin Türkiye'de kadınlar, seçme ve seçilme hakkını İsviçreli kadınlardan 36, Fransız kadınlardan 11, Belçikalı kadınlardan 14 yıl önce elde ettiler. Kuşkusuz, Atatürk'ün yaptığı devrimlerin hiçbiri aelade ve sadece o günün koşulları gözetilerek yapılmadı. Nutuk'u okuduğunuzda görüyorsunuz ki Atatürk zamansız tespitlerde bulunmuş hatta nerdeyse bugün yaşanan zor koşulları ve bu koşullardan nasıl sıyrılabileceğimizi bile kaleme almış. İşte bunlar hep stratejik akıl yürütme sonucu ortaya çıkan hamleler.

Bugün, cumhuriyetimizin 100. Yılında, memleketimizin içinde bulunduğu zor dönemlerde, Atatürk'ü anlamamanın, onun ilke ve inkılaplarının değerini bilmenin çok daha değerli olduğunu düşünüyorum. Gençlerin, Türkiye Cumhuriyeti'nin nasıl kurulduğunu bilmesi ya da hatırlaması gerektiğini geçiriyorum aklımdan. 19 Mayıs'ta Atatürk'ü anmanın yüzlerce yolu var ama eminim eğer yaşasaydı, onu anmamızı değil gençliğimize sahip çıkmamızı, memleket için çalışmamızı isterdi. Ben kendi O'nu anladığımı düşünüyorum ve her defasında şu sözü veriyorum kendi kendime; "Atatürk'ü anlamak, anlatmak ve anmak boynumun borcu, bu karanlığın en büyük ışığı da ilke ve inkılaplarına sadık kalmak olacak."

19 Mayıs Atatürk'ü Anma, Gençlik ve Spor Bayramı Kutlu Olsun!

Zoom aracılığıyla düzenlenen sanal basın toplantısında, Türkiye, Mali ve Ürdün'ü bu yıl "gri listeye" aldıklarını açıklayan FATF Başkanı Marcus Pleyer, Mauritius ve Bostvana'nın gri listeden çıktığını, Pakistan'ın ise gri listede kalmaya devam ettiğini kaydetti. Türkiye'nin gri listeye alınmasıyla ilgili çok sayıda soru geldiğini vurgulayan Pleyer, "2019'da Türkiye'ye çok alanda ilerleme sağlanması gerektiği uyarısında bulunduk. Türkiye, birçok alanda önemli çabalar gösterdi. Ancak hala bazı sektörlerde yapılması gerekenler var. Özellikle bankacılık, altın ve değerli taşlar ile emlak sektörü gibi yüksek riskli sektörlerde" dedi.

Konuşmasında, Türkiye'deki insan hakları gruplarının; Türkiye'nin, bu alanda getirdiği önlemlerin, kar amaçlı gütmeyen sivil toplum kuruluşlarına (STK) dönük uygulamalarına ilişkin endişeler dile getirdiğini belirten FATF Başkanı Pleyer, "Türkiye, kara paranın aklanması ve terörün finansmanı mücadelesinde 'gerçek bir risk temelli yaklaşım' uygulamalı ve yetkililerin, STK'ların faaliyetlerini kesintiye uğratmadığından veya meşru faaliyetleri üzerinde caydırıcı olmadığından emin olmalıdır" diye konuştu.

Pleyer, şunları söyledi: "Türkiye, kara para aklama vakalarını, El Kaide ve IŞİD gibi BM tarafından terörist olarak tanınan gruplarla bağlantılı para transferlerini takibe almalı. Türkiye'nin; kara para aklamayı önlemede, terörün finansmanını engellemede, suç şebekeleri ve yolsuzluklarla mücadelede adımlar attığını göstermesi hayati önem taşımaktadır. Türk hükümeti, gereken adımları atacağı yolunda son derece yüksek düzeyde siyasi taahhütlerde bulundu. Onları bu taahhütleri somut eylemlere dönüştürmeye çağırıyorum."

Türkiye 2011 yılında, tam da Suriye'deki iç savaşın patlak verdiği dönemde, gri listeye alınmıştı. Ancak hükümet tarafından gösterilen çaba ve atılan adımlar sonucunda 2014'te listeden çıkarılmıştı.

FATF, 2019'da yaptığı toplantıda Türkiye hakkında olumsuz bir rapor yayınlamaya, "Her ne kadar Ankara hükümeti, terörün finansmanı ve kara para aklamadan kaynaklanan riskleri anlasa da, bu suçlarla mücadele çerçevesinde ciddi eksiklikleri var" ifadesine yer vermişti. Türkiye uyarıya karşılık olarak, bu konuda atılacak adımları içeren Strateji Belgesi'ni hızlandırdığı yanıtını verdi ve çeşitli düzenlemeler yaptı.

Gelinen noktada Türkiye'nin attığı adımlar FAFT Uluslararası İşbirliği İnceleme Grubu tarafından yeterli bulunmadı ve gri listeye alınması oylanarak kabul edildi. 39 üyeli FATF'ın gri listesinde yer alan ülkelerin sayısı Türkiye'nin de eklenmesiyle 23'e yükseldi: Arnavutluk, Barbados, Burkina Faso, Kamboçya, Cayman Adaları, Haiti, Jamaika, Ürdün, Mali, Malta, Fas, Myanmar, Nikaragua, Pakistan, Panama, Filipinler, Senegal, Güney Sudan, Suriye, Türkiye, Uganda, Yemen ve Zimbabve.

Gri Liste nedir?

FAFT, kara para aklama, terörün finansmanı ve uluslararası finansal sistemlerin bütünlüğüne yönelik olası tehditlerle mücadele edebilmek amacıyla, 1989 yılında kuruldu. Türkiye'nin de kurucu üyesi olduğu kurum, her yıl kara para aklanması ve terörün finansmanının engellenmesi yolunda ülkelerin yaptığı çalışmalarını inceliyor ve konuya ilişkin dünya tablosu çıkarıyor.

FATF, ülkeleri iki farklı listede sınıflandırıyor.

Gri Liste ise, kara para aklama ve terörün finansmanı konusunda eksiklikleri bulunan ve risk içeren ülkelerin yakın gözetim altında tutulması anlamına geliyor. Eğer bu listeye alınan ülke, stratejik ve yasal eksikliklerini giderme taahhüdünü takvime bağlayarak, gerekli adımları atarsa, bu listeden çıkarılıyor.

KARA PARA AKLAMA NEDİR ?

Aslında Kara Para aklama deyiminin nereden geldiğini biliyorsunuz.

Aklanacak paralar öncesinde özel bir boya ile siyaha boyanır. Sonrasında gideceği yere varduktan sonra bu paralar özel bir kimyasal yardımıyla temizlenerek eski haline gelir ve artık kullanıma hazırdır.

Kara para aklama, yasal bir kaynağa sahip gibi görünen suç faaliyetlerinden kazanılan parayı aklama sürecidir. Paranın biriktirildiği, orijinal kaynağından ayrıldığı, yasal olarak kazanılan fonlarla karıştırıldığı ve ardından orijinal kaynağına geri döndürüldüğü çok aşamalı bir süreçtir.

KARA PARA AKLAMA YÖNTEMLERİ

Büyük miktarlarda para ticareti içeren hemen hemen her suç, gelirlerin harcanmasını mümkün kılmak için kara para aklamaya bağlı olacaktır. Araştırmaların gösterdiği kadarıyla kara para aklamaya en çok ilişkilendirilen suçlardan bazıları şunlardır:

- Genel Dolandırıcılık
- Narkotik Kaçakçılığı
- Hırsızlık ve Zimmet
- Vergi ve Gümrük İhlali
- Siber Suçlar

Bu suçlar, dünyanın dört bir yanındaki ülkelerde yüz milyarlarca zarara neden oluyor. Sadece gelişmekte olan ülkelerde bile suç faaliyetlerinden elde edilen ve ardından aklamak için ülke dışına aktarılan paranın her yıl 1 trilyon doları aştığına inanılıyor.

KARA PARA AKLAMADA KULLANILAN KURUMLAR

Kara para nasıl temizlenir biliyor musunuz? Kara para aklama planları birçok farklı şekilde işleyebilir de, en büyük programların çoğu dünya çapında yalnızca birkaç tür kuruma bağlıdır.

Başlıca Finans Firmaları:

En büyük bankalar genellikle aynı zamanda en büyük ölçekli kara para aklama planlarının evleridir. Neredeyse dünyadaki tüm bankalar şu anda raporlama gereksinimlerine uymak zorunda olsa da, büyük bankaların işlediği işlemlerin sayısı yasa dışı faaliyetlerin önceden haber verilmeksizin geçmesini kolaylaştırabilir.

Kumarhaneler:

Birinin küçük bir miktar parayı, kolluk kuvvetlerinin dikkatini çekmeden çok büyük bir paraya dönüştürmesinin çok az yolu vardır. Kumar ise birinin bunu yapabileceği en etkili ve en bilinen yollardan biridir. Bu nedenle, kumar oynamak için çok fazla yasa dışı para kullanılır ve ardından karşı tarafa meşru "kazançlar" olarak aktarılır.

Vergi Cennetleri:

Geçmişte olduğundan daha az sayıda olmalarına rağmen, bankaların daha fazla gizliliğe izin verildiği yerler, kara para aklamanın her aşamasında rol oynamaktadır. Aklama planları hazır olana, diğer yerlere daha sessiz bir şekilde dağıtılincaya veya vergi cennetinin yerel ekonomisiyle harmanlanıncaya kadar para orada saklanabilir. Vergi cennetleri, vergi kaçakçılığı amacıyla varlıklı bireylerin gözdesi olmuştur.

YABANCI YATIRIM YÖNTEMİ

Birçok ülkenin Türkiye işletmelerine yatırım yapmasına izin veriliyor ve teşvik ediliyor. Bazı durumlarda, para yasadışı faaliyetlerden gelir ve bu "yatırımı" kara para aklamak için kullanabilirler. Aklayıcı, parayı yabancı yatırımcıya teslim eder ve daha sonra aklayanın kendi işine yatırım yaparak parayı iade eder. Kimilerine göre "yurtdışından para getirmek" olarak basitçe anlatılan bu sistem aslında oldukça karmaşık ve güçlü bağlantılara ihtiyaç olan bir yöntemdir.

Yerleştirme:

Yerleştirme: Yerleştirme, döviz nakit yabancı ortağa teslim edildiğinde gerçekleşir. Başarılı planların çoğunda, aklayan kişinin parayı elinde tutan yatırımcı ile önceden herhangi bir teması yok gibi görünecektir. Tüm niyet ve amaçlar doğrultusunda, para yabancı ortağın malı gibi görünmektedir.

Katmanlama:

Yabancı yatırım yoluyla para akladığında katmanlandırma aşaması, yabancı işletme kendileriyle birlikte yerleştirilen parayı kullanarak meşru işletmeye "yatırım yaptığında" gerçekleşir. Bu yöntem ile aklanan miktarlar genellikle yukarıda bahsettiğimiz diğer programlardan daha yüksektir ancak meşru olmadığını kanıtlamak zordur.

Entegrasyon:

Bu plandaki paranın çıkarılması, büyük miktarların taşınabileceği gerçeğine rağmen daha zor olabilir. Bir işletmeye yapılan yatırımlar, o işletme içinde güvenilir bir şekilde kullanılmalıdır. Para, yatırımın ürettiği kârlardan veya yatırım tarafından finanse edilen yüksek yönetici maaşlarından elde edilebilir.

- Hayali İhracat
- Naylon Fatura
- Borsada Kazandı
- Yapılandırma
- Vergi Cennetleri
- Borç Ödeme
- Otomatik Vezne

KARA PARANIN AKLANMASI VE MÜCADELE YÖTEMLERİ

Kara Para aklanmasını çeşitli kurumlarda herbirini kendi içindeki metotlarını inceleyebiliriz.

- I Masak
- II Maliye
- III Uluslararası Alanda
- IV Jandarma
- V Türk Bankacılık Sistemi
- VI Kara Para Aklamada Yeni Yöntemler ve Kara Paranın Ekonomi Üzerindeki Etkileri
- ŞİP Şüpheli İşlem Bildirimi

AKLAMA YÖNTEMLERİ

Aklamaya neden ihtiyaç duyulmaktadır?

Aklamanın genel amacı; yasal olmayan faaliyetlerden elde edilen gelirlerin yasal olarak elde edilmiş gibi mali sisteme sokulması, bir başka deyişle bu gelirlerin yasadışı faaliyetlerden elde edildiğinin gizlenmesidir. Bu şekilde; yapılacak muhtemel denetimlerde gerekli açıklamalar yapılabilecek veya bu denetimlerin yapılmasını gerektirmeyecek şekilde bu gelirler, şüpheden uzak bir niteliğe kavuşturulacaktır.

Suç gelirine kaynaklık eden en önemli suçun uyuşturucu ticareti, ve bu suçtan elde edilen gelirlerin çok büyük bir bölümünün nakit kullanımının düşük olduğu ve alınan önlemler nedeniyle büyük miktarda nakit işlemlerin dikkat çektiği ülkelerde oluştuğu dikkate alındığında, bu gelirlerin nakit sisteme sokulması, aklayıcılar açısından daha büyük önem kazanmaktadır. Çünkü nakit halindeki gelir, günlük kullanımlar için harcanabilecek çok küçük bir kısmı hariç kullanılmaya uygun değildir. Dolayısıyla nakit halindeki bu gelirin kullanılabilir hale getirilmesi yani aklanması gerekir.

Kaç çeşit aklama yöntemi bulunmaktadır?

Belirli bir sayı vermek mümkün değildir. Pek çok kişinin aklına gelmeyecek yöntemler kullanılabilir. Bu açıdan sınırsız sayıda aklama yöntemi vardır demek yanlış olmaz. Aklama yöntemleri ülkeden ülkeye, finansal sistemlerde kullanılan araçların çeşitliliğine bağlı olarak değişir. Ayrıca günümüzde yasadışı gelir elde edenler artık kendi paralarını kendileri aklamamakta, bu işte profesyonelleşen aklayıcıları kullanmaktadırlar. Aklama işiyle uğraşanlar işlerini çok iyi bilen muhasebeciler, bankerler, hukukçular, mali danışmanlar vs. olabilir. Bunların sağlam bir mesleki geçmişi vardır, çoğu sabıkasızdır, öncül suçla hiçbir alakaları yoktur. Hizmetlerine karşılık olarak komisyon, prim adı altında gelir elde ederler.

Sınırsız sayıda yöntemle aklama yapmak mümkün olmakla birlikte en çok kullanılan ve mücadele eden birimler açısından öğretici olabilecek nitelikte olan yöntemleri şu şekilde sıralayabiliriz:

- Fonların fiziken ülke dışına kaçırılması,
- Şirinler (smurfing) yöntemi,
- Parçalama (structuring) yöntemi,
- Vergi cennetleri (off-shore),
- Paravan (Kağıt üstündeki) ya da hayali şirketler,
- Oto-finans borç yöntemi (Loan-back),
- Döviz Büroları,
- Kumarhane ve Gazinolar,
- Nakit para kullanılan işyerlerinin işletilmesi (Göstermelik şirketler),
- Sahte fatura (hayali ihracat),
- Alternatif havale sistemleri (hawala vs.),
- İnternet bankacılığı ve elektronik para,

Bu listeyi daha da uzatmak mümkündür. Ancak en fazla kullanılan yöntemler olarak bu sıralananlar hakkında yapılacak açıklamalar konu hakkında bilgi sahibi olunması için yeterli olacaktır.

Franchising İşletmelerinde Adli Muhasebe

İnsanlar günlük alışverişlerini yapmak için perakende mağazaları, perakende yiyecek-içecek işletmelerini, tekstil zincirlerini tercih etmektedirler. Bir iş yapma şekli olarak franchising'in ortaya çıkışı, ortaçağ İngiltere'sinden kaynaklanmaktadır.

O dönemde "franchise" kavramı, hakların kral adına devri anlamına geliyordu. Amerika Birleşik Devletleri ve Avustralya gibi diğer ülkelerde "franchise", hakların hükümet tarafından devri olarak yorumlanmıştır.

Selçuk GÜLTEN

Mali Müşavir/ Bağımsız Denetçi

Franchise sözleşmesi tarafından sağlanan, franchise veren tarafından kontrol edilen faaliyetlerin katı düzenlemesi, şüphesiz genel iş yapma kültürünü ve yasal güvenliğini artırır. Diğer bir artısı da, franchising'in, destek ve eğitim olmadan serbest iş yapmaya karar veremeyen çok çeşitli insanları iş dünyasına çekmeyi mümkün kılmasıdır. Modern koşullarda, franchising ilişkilerinin birçok türü ve biçimi vardır, çünkü ticari kuruluşlar franchising'i yalnızca bir tür ticari işbirliği olarak değil, aynı zamanda bir işletmenin gelişiminin hem ekonomik hem de sosyal göstergelerini en üst düzeye çıkarabilen umut verici bir pazar modeli olarak görmektedirler.

Franchising'in modern ekonomide giderek yaygınlaşan bir fenomen haline gelmesi nedeniyle, sistemde yaşanan hileler de gündem olmaya başlamıştır. Adli muhasebe çalışma alanlarından birisi olarak franchising işletmelerinde yaşanan hilelerin tespiti öne çıkmaktadır. Adli muhasebe işletmelerde yaşanan hile, yolsuzluk ve suistimalleri hukuki delil ve belgeleriyle raporlayan, gerektiğinde bu raporların mahkemelerde sözlü sunumunu da gerçekleştiren bir bilim dalıdır.

1. Adli Muhasebe Franchising Hileleri

Modern dünyada, yeni etkili girişimcilik biçimleri ve en az riskle maksimum kar elde etme seçenekleri için sürekli bir arayış bulunmaktadır. Girişimcilik faaliyetinin geliştirilmesindeki bu biçimlerden biri "ticari imtiyaz" tanımıyla belirlenen "franchising" olmuştur. Genel olarak franchising'i ele alırsak, bir ticari markanın, üretim teknolojisinin, hizmet yapış tarzının, kalitesinin, kısaca iş modelinin bir sözleşmeye bağlı olarak belirli bir gelir elde etmek amacıyla başkalarına kullanırılmasıdır. Sözleşme, bir ticari markanın kullanımına ilişkin kuralları ve koşulları ayrı ayrı belirler. Bu kurallar ve koşullar oldukça gevşek (sadece belirli bir endüstride franchising alan tarafından kullanılması şartı gibi) veya çok katı (franchising alanın belirli ekipmanı, belirli raf boyutlarından belirli çalışan kıyafetlerine kadar kullanması şartları gibi) olabilir.

Franchising veren, belirli ücret ve gelirler karşılığında bir ticari marka itibarı, tabela kullanım hakkı, üretim sırları (know-how), kalite sağlarken, malzeme, hammadde, mal temini ve personel eğitimi gibi destek hizmetlerini de sağlayabilir. Franchising alan, franchising veren tarafından geliştirilen bir dizi münhasır hak ve iş süreci organizasyon kurallarını içeren bir sistemdir.

Franchising alan işletmesinin hazırlanması, kurulması ve işletilmesi masraflarını üstlenirken hizmetleri bir ücret karşılığında kullanır. Franchising alan, hizmet markası altında belirli türde hizmetleri sağlamak için münhasır haklar elde eder, bunun yanı sıra franchising veren, ekipman, reklam malzemeleri, pazarlama planı gibi olanaklar da sağlar.

Franchising veren, sağladığı imkanlar karşılığında bir franchising bedeli, cirodan pay almak, malzemelerin belirli bir tedarikçiden veya sadece kendisi tarafından temin edilmesi gibi imkanlara sahip olmaktadır. Franchising zinciri içerisinde üretilen değer, franchising sözleşmesi kapsamında franchising veren ve alan arasında paylaşılmaktadır. Paylaşım sırasında ortaya çıkabilecek hile, yolsuzluk, suistimal, dolandırıcılık gibi olaylar söz konusu olabilmektedir. Adli muhasebe çalışmaları kapsamında bu paylaşım modelinde yer alan hile riskleri minimize edilmektedir.

İnternet arama motorlarında "franchising adli muhasebe", "franchising hile", "franchising de suistimal", "franchising yolsuzluk" diye arama yaptığınızda herhangi bir bilgiye ulaşamamaktasınız. Genel olarak adli muhasebe hizmetlerinin daha kurumsal daha büyük firmalara sunulduğuna dair yaygın bir kanaat bulunmaktadır. Adli muhasebe franchising çalışmaları sırasında daha geniş kitlelere ulaşabilmektedir.

Bugün, ülkenin makroekonomik büyümesinin ve refahının, toplumsal üretimin temel sektörlerinin gelişmişlik düzeyine bağlı olduğundan kimsenin şüphesi yoktur. Mevcut piyasarekabetinde, fiyat türlerinden fiyat dışı türlere geçiş söz konusu olup, fiyat manevrasının ötesinde, ürünlerin kalitesini iyileştirerek ve üretim ve dağıtım için ileri teknolojilere hakim olarak rekabet avantajı sağlanmaktadır.

Franchising, taraflardan birinin (franchise alan) diğerinden (franchising veren veya franchisor) bir ücret ve gelir paylaşımı karşılığında hizmet markası, kurumsal kimlik, ticari itibar, bilgi içeren hazır iş modeli almasıdır. Franchising fikri, birbirinden bağımsız işyerlerinin karşılıklı bağımlılık ve birlik sağlaması üzerine kuruludur. Bağımlılık, franchise alan ve veren arasındaki sözleşmeye kapsamlı bir şekilde yansıyan, franchising verenin iş modeli sisteminin birliğinden kaynaklanmaktadır. Bağımsızlık, franchise alanın "egemen" bir girişimci olması gerçeğinden kaynaklanmaktadır. Kural olarak, hiçbir şekilde idari olarak franchise verene bağlı olmayan bir tüzel kişilik söz konusudur. Bu şekilde ana (franchising veren) firmanın markası, tabelası, fiyatları, ürünleri ile sanki bir şubesiymiş

2. Satışların Eksik Raporlanması

Franchising alan işletme sözleşme kapsamında yaptığı cirodan belirli bir yüzdeyi franchising veren firmaya ödemektedir. Satışların eksik raporlanması nedeniyle franchising veren işletmeye ödenecek rakam daha az olacaktır. Yüzde olarak hesaplanan tutar satış bedelinin düşük gösterilmesi nedeniyle azalacaktır. Franchising veren firma "Kayıp Önleme Güvenlik Personeli", "Franchising Kontrol Personeli" veya "Franchising Denetim Elemanı" gibi isimlerle çalıştırdığı uzmanlar aracılığıyla kendince bir denetim yapmaktadır.

Budenetim personeli rutin işlemleri denetlemekte, belirli bir düzeyde de olsa bir iç kontrol mekanizması meydana getirmektedirler. Ancak daha profesyonel hazırlanan hile, yolsuzluk, suistimal gibi olayları ortaya çıkartmakta yetersiz kalabilmektedirler. İşte bu aşamada adli muhasebe devreye girmektedir.

Franchising alanların bilançoları, gelir tabloları, aylık KDV beyannameleri, kestiği faturalar, perakende satış fişleri, yazar kasa raporları, kredi kartlı satışları kontrol edilerek aylık satışlarını doğru bildirip bildirmediği tespit edilmeye çalışılabilir. Franchising alan şirketlere, adli muhasebe farklı standartlar, farklı öneriler, farklı yöntemler, farklı yaklaşımlar getirmektedir. Önceki ayların önceki yılların satış gelirleriyle karşılaştırma yapmak bir yöntem olabilir. Satışlarda azalma olmasını gerektiren pandemi, işyerinin önünde kazı veya yol çalışması yapılması gibi bariz bir neden yoksa bu karşılaştırmalar bir fikir verebilir. Onun dışında franchising alan işyerinin hammadde alımları stok dengesi, miktar hareketleri kontrol edilebilir. Bunun dışında sık kullanılan bir yöntem olarak "gizli müşteri" kullanılmaktadır. Müşteri gibi hareket ederek franchising alan işletmede gözlem yapılmakta ve bilgi toplanmaktadır.

Franchising alanlar ve franchising verenler, her bir franchising perakende noktasından maksimum miktarda karlılık elde etmek için el ele çalışmalıdırlar. Bildirilen daha düşük toplam satış gelirin dayalı olarak azalan pazarlama bütçesiyle, tüm operasyondaki her bir franchising sahibi, eksik satış raporlamasının kurbanı olur. Satış gelirlerinin eksik raporlanması negatif zincirleme bir tepkimeye de neden olabilir. Azalan reklam bütçesi zincire dahil olan tüm işyerlerinin cirolarında azalma meydana getirebilir. Sonuçta eksik satış raporlaması yapan işyerinin de geliri azalmış olacaktır.

Bir franchising alanın satışları eksik bildirmeyi seçmesinin bireysel nedenleri arasında şunları sayabiliriz.

- Bireysel hırslar, açgözlülük,
- Merak,
- Kayıt dışı bir ödeme yapmak için ekstra gelir elde etme isteği,
- Bireysel gelir durumunda değişiklik (Eşi işini kaybetmiş olabilir.),
- Perakende alanına giren ve çıkan trafik akışını etkileyen bir yol inşaatı gibi olağanüstü durum,
- Bir rakibin pazara girişiyle artan rekabet baskısı,
- Hammadde fiyatlarının olağanüstü artması,
- Franchising ücretlerindeki yüksek artış,
- Tüm çalışanlar için asgari ücret ödeme gereksinimlerinde büyük değişiklikler,
- Franchising alanın aylık harcamalarında ani artışlar,

Bu gerekçeler esasen adli muhasebe hile üçgeni analizindeki baskı ve haklı gösterme alanında etkilidir. Franchising veren hile üçgeni fırsat alanını kapatabilirse bu nedenlere rağmen olumsuz bir durumla karşılaşmayacaktır. Franchising veren, rapor edilen satışlarda ve tahsil edilen telif ücretlerinde bir düşüş görmeye başlarsa, giderlerini kıstak yönünde hareket edebilir. Bilerek eksik bildirimde bulunan franchising sahiplerinin aile üyeleri ve çalışanları, işletme geliri kaybindan veya fiilen işletmenin kapanmasından etkilenebilir. Birçok franchising işleminde, franchising alanın adına kasıtlı satışların eksik bildirilmesi, franchising sözleşmesinin ihhalidir ve sözleşmenin feshedilmesine neden olur.

Franchising veren işletme, birden çok franchising verdiği için, yere göre, bölgeye göre, müşteri alışkanlıklarına göre, piyasaya göre satış tahminleri geliştirebilir. Uzun süre franchising alan bir işletmenin önceki yılına göre, önceki aylarına göre ortalama bir satış rakamı tahmin edebilir. Tahminlerin altında satış raporlaması yapan franchising alan işyerlerini özellikle daha iyi denetleyebilir.

Franchising verenin kendisine bildirilen satışların manipüle edildiğini anlaması beklenir. Franchising sahibi küçük işletme sahibidir ve bir veya birkaç mağaza konumunda işyerini işletmektedir. Genel satışlardaki ve nakit akışındaki değişikliklerin genel kârlılık üzerinde olumsuz bir etkisi olacaktır. Kişisel nakit akışı seviyesini korumak için, dürüst olmayan bir franchising alan işyeri sahibi, raporlama dönemi boyunca, gerçek satışlardan daha düşük bir satış tutarı bildirebilir.

Hile olan her yerde adli muhasebe uzmanlarının hizmetlerine ihtiyaç duyulmaktadır. Bir franchising sahibi, franchising verene haftalık/aylık satışları eksik bildirme kararı alırsa, franchising sahibi gerçek satışlarının farkındadır. Gerçek satışları takip etme ihtiyacı franchising sistemi dışında bir muhasebe veya kayıt sistemi oluşturmasını gerektirecektir. Adli muhasebe çalışmaları sırasında bu ikinci muhasebe veya kayıt sistemi tespit edilebilir. Çoğu franchising sözleşmesine göre, bireysel ticari faaliyetlerini satmak isteyen franchising sahipleri, ana kuruluşa önceden bildirimde bulunmak zorundadır. Satışları eksik rapor etme olasılığı için franchising yerlerini araştırırken, ters işlem olarak adlandırılan bir teknik kullanılarak başarı mümkün olabilir. Adli muhasebe uzmanı gizli müşteri uygulamasına benzer bir şekilde devir alma, alıcı sıfatıyla franchising alan işletmenin bu ikinci muhasebe kayıt sistemindeki verilere erişebilir.

3. Marka Bütünlüğünün Bozulması

Franchising alan tarafından işletilen tüm işletmeler, sürekli başarı için marka bütünlüğü hayati önem taşımaktadır. Marka bütünlüğü, ürün ve hizmet kalitesinin tüm franchising alan işyerlerinde aynı olmasını sağlamaktadır. Finansal sıkıntıda bir franchising alan, ham madde maliyetinden tasarruf etmek ve tüketicileri kaliteli bir ürün aldıklarına inandırmak için onaylanmamış bir kaynaktan ham maddeyi almayı seçebilir. Böylece bir ürünü üretmek için standartların altında hammadde kullanıldığında, tüketicinin beklediği/ aldığı kalite imajı zarar görür. Franchising alanlardan birisinin beklenenden daha düşük kalite standartları ile çalışması, franchising zincirindeki tüm işyerlerine ve markaya olumsuz bir imaj verebilir.

Çevre Muhasebecisi Çevre Denetçisi

Yetkin BELCİ
SMMM/Bağımsız Denetçi/
Fraud Audit Corporation-FAC
Muğla İl Temsilcisi

FAC (Fraud Audit Corporation), dijital platformu olan, E-dergisi yeni sayısı ile Mayıs ayı 2023 yılında yayın hayatına başlayacak. E dergimiz yeni sayısında ve gelecek sayılarında yenilikçi anlayışını başarılı şekilde sunacaktır. E-dergimiz için, yeni sayısında yazı yazma onurunu veren, süreçte emeği geçen Yönetim Kurulu Başkanı Dr. Baki Toraman'a ve tüm FAC (Fraud Audit Corporation) ailesine teşekkürü bir borç bilirim.

Ne demek şimdi bu? Yeni bir meslek mi? Yoksa Muhasebe profesyonellerine yeni bir rol mü? yenilikçi bir bakış açısı mı?

Yeni anlayışın içinde olmak için neler yapılmalı? Küreselleşen Dünyamızda, bualanda yapılan eğitimler ve sertifikasyonu var mı?

Ne demek şimdi bu? Yeni bir meslek mi? Yoksa Muhasebe profesyonellerine yeni bir rol mü? Yenilikçi bir bakış açısı mı?

Yeni anlayışın içinde olmak için neler yapılmalı? Küreselleşen Dünyamızda, bualanda yapılan eğitimler ve sertifikasyonu var mı?

Literatür de **“Environmental Accountant”** olarak geçen, biz profesyonel müşavirler, muhasebe mesleğine hizmet edenler ve akademik çalışma yapmak isteyenler için vazgeçilemeyecek değerli bir çalışma alanı.

Sade bir ifade ile çevre muhasebecileri ticari faaliyetlerin çevresel maliyetlerini hesaplar.

İster klasik ulusal devlet anlayışı yönetiminde, ister yeni bir anlam ifade edecek olan devletleri yönetecek şirket gruplarında “Çevre Muhasebesi” vazgeçilmez olacağı kesin.

Peki ne kadar hazırız veya donanım sahibiyiz? Yoksa meslek gönüllüleri olarak duruma bizde geleneksel işleyen, merkezîyetçi konumda mı bakmaktayız?

Sade bir ifade ile çevre muhasebecileri ticari faaliyetlerin çevresel maliyetlerini hesaplar. Toplumsal eylemlerin çevresel maliyetleri çalışmaları ve şirketlerin kendi maliyetleri hesaplamaları ilgi alanı olmaktadır. Çevresel maliyet geleneksel maliyetlendirilen süreçler ile yeni anlam oluşturan genel giderler ile işkillendirilerek sürece dahil edilmesi eylemidir.

Çevresel muhasebe, çevresel maliyetleri özel olarak tanımlar ve yönetimin bunları azaltan kararlar alabilmesi için kökenlerini takip eder.

Çevre Muhasebecisi Ne İş Yapar?

Çevre muhasebesinin en bariz uygulaması, bir şirketin çevresel uyumluluk maliyetini hesaplamak olsa da bu pek çok ilgili faaliyetten yalnızca biridir. Muhasebecilerin profesyonel becerileri, bir alana bağlı kalarak değil, ilgili disiplinler arası etkileşim içine girerek dönüşümünü tamamlamaktır. Örneğin, Çevre hukuku neden bilinmeli?

Çevre hukuk etkileri ile toplumsal veya şirketi ilgilendiren maliyetlendirmeler ilişkilendirecek, süreç devam eder iken çevreye olan maliyetlerden tasarruf etmeye de yardımcı olacağı için.

Aslında bu yeni meslek anlayışı, çevresel maliyetleri belirleyecek, ilgililere temiz ürünler tasarlamasına ve kaynakları daha verimli kullanmasına yardımcı olabilecektir. Meslek evrilecek, sürdürülebilir kavramların her alanına etki edecek, rölatif kavram olarak açıklar isek, endüstri tasarımından, makro anlamda ekonomi gelişmelerine kadar geniş bir yelpaze içerisinde yeniliğini gösterecektir.

Çevre muhasebecileri üç tür muhasebeye dahil olabilir:

Yönetim Muhasebesi-şirket yönetiminin satın alma, sermaye yatırımları, ürün maliyeti ve fiyatlandırması, süreç ve ürün tasarımı ve uyum stratejileri hakkında kararlar almasına yardımcı olmayı amaçlayan dahili muhasebe. Bir çevre muhasebecisi, şirketlerinin bunu başarması için özel muhasebe uygulamaları ve sistemleri oluşturabilir, düzenleyebilir veya belgeleyebilir.

Finansal Muhasebe- harici raporlamaya yönelik bir muhasebe biçimi. Finansal muhasebe, bir şirketin çevresel maliyetleri ve yatırımcılara ve borç verenlere karşı yükümlülükleri hakkında raporlar. Finansal muhasebe, Genel Kabul Görmüş Muhasebe İlkelerini (GAAP) izler.

Ulusal Muhasebe- petrol veya kereste gibi kaynakların ulusal arzı, ekonomik akışları ve maliyetleri dahil olmak üzere bir ülkenin doğal kaynaklarının muhasebeleştirilmesi.
(Kaynak ; <https://www.accountingweb.co.uk/>)

Şimdilik, farkındalık içeren, sunumu yapılan yazımda, “Çevre Muhasebesi” ve “Çevre Muhasebecisi” kavramları literatür taraması yapılmış olup, sonrasında uygulamacısı olan “Çevre muhasebecileri ve bu alanı denetleyecek “Çevre Muhasebesi Bağımsız Denetimini” yapacak olan kişi/kurumlardan gelecek yazımızda açıklanacaktır.

Sanatsal Bakış Açısı ve Ekonomi

Çetin ÜNSALAN
Gazeteci

Türkiye ekonomisinin yapısal çok büyük sorunları var. Bunları doğru bir program ve plan doğrultusunda oluşturulacak yol haritasıyla çözmek mümkün. Fakat mesele sadece üretmek ya da ürettiğini ihraç etmek mi?

Yıllardır aynı yaklaşımı sergilediğimiz için yükselen ihracat rakamlarımıza odaklanıyor ve değişmeyen kader gibi kilogramda 1,4 dolar seviyesini aşamıyoruz. Ortaya konulan raporlamalara baktığımızda ise aynı söz tekrar edilip, duruyor.

“Yüksek teknoloji ürünlerinin ihracattaki payı artmalı, katma değerli ürünlere yönelmeli ve markalaşmalıyız.” Şayet bunları sadece söylerseniz, hatta durumu değiştirmek için sadece teşvik mekanizmasını harekete geçirirseniz sonuç alamazsınız.

Sonuç alamadığınız gibi de kıt kaynakların verimsiz kullanılmasıyla ilgili içinden çıkılmaz bir durum yaşarsınız. Oysa işin sırrı döktüğünüz parada ya da daha çok ürün satmakta değil, değer yaratmaktır.

Değeri de klasik ya da alışılmış yöntemleri bir anda teknolojiyle dönüştürüp dijitalleşen, yüksek teknoloji kullanan ya da daha çok pazara ihracat yapan firmalarla sağlayamazsınız. Önce değer in eder ile ayrımını bilmeniz gerekir.

Bu ayrımı bilmenin ve uygulamaya koymanın yolu da sanatsal bakış açısından geçer. Nedir sanatsal bakış açısı? Ayakkabı ya da otomobil üretmeyi bırakıp resim, heykel, müzik mi yapmalıyız? Yapıyorsanız ne ala ama elbette değil.

Türkiye'nin yetiştirdiği önemli aktör, yönetmen ve düşün insanı Tamer Levent'in 40 yılı aşkın bir süredir anlattığı bir kavram var. 'Sanata evet' mottosuyla ortaya koyduğu bakış açısında, sanatın bir hayata dair duruş ve bakış açısı olduğunu, güzel sanatların dalıyla karıştırılmaması gerektiğine işaret ediyor.

Yaşamın da bir sanat olduğunu ifade ederek başladığı anlatımında 'işini iyi yapmanın, hakkıyla yerine getirmenin bir sanat' olduğunu misyon olarak ülkeye aktarmaya uğraşiyor. Hatta bu konuda yazılmış bir kitabı da var ve ilgilenenlerin okumasını tavsiye ederim.

Şayet siz işinizi hakkıyla ve gereğiyle yapıyorsanız, bunu yerine getirirken de farklı bakış açıları geliştirip, bunu mal ya da hizmet üretimimize yansıtıyorsanız sanatsal bir bakış açısına sahipsiniz demektir.

Ekonominin de ancak bu bakış açısının geliştirilmesiyle değer yaratabileceğini anlamamız gerekiyor. Bilinen hikayede olduğu gibi ülkeyi 'neme lazım' sözü batırmış. Şayet 'neme lazım' diyerek bazı şeyleri göz ardı etmiyorsanız, işinizi hakkıyla yerine getiriyorsanız, oradan bir katma değer çıkması mümkün değil.

Sokağı süpüren insanın da, bir makine yazılımını yapanın da aynı bakış açısında bulunduğu ekonomilerde refah, mutluluk, zenginleşme ve huzur yakalanır. Bunların sonucunda marka olma yolunda adım atarsınız. Birin üründen geliriniz yükselir.

Özellikle Z kuşağının gerek tüketici eğilimlerine, gerekse de iş yapış bakış açısına göz attığınızda, dünyadaki yeni ekonomik eğilimin değer yaratmak üzerine kurgulandığını gördüğümüzde Tamer Levent'in 40 yıldır anlattığı daha anlamlı geliyor.

'Sanatçı diye bir meslek yoktur' diyen Levent, 'sanatsal bakış açısı vardır, güzel sanatlarla uğraşanlar müzisyen ya da heykeltıraş diye mesleklere ayrılır' der. Bu bakış açısının geliştirildiği toplumlar ancak değeri yaratır, değerli olanın da ederi vardır. Aksi takdirde devamı sıradanlaşmaya ya da fasonculuğa girer.

TÜRKİYE SU ÜRÜNLERİ SEKTÖR RAPORU 2022

Türkiye Su Ürünleri Sektör Rapor Sonucuna Göre; Su ürünleri sektörü son yıllarda gelişmesini yüksek hızlarda sürdürdüğü gibi, önümüzdeki yıllarda da yetiştiriciliğin avantajı, artan nüfus ve tüketim, insanların sağlıklı beslenme bilincinin artmaya başlaması gibi faktörlerin de yardımı ile gelişimini sürdürecektir. Ülkemizin de pay sahibi olduğu bu global markette hedefimiz büyüyen sektörde ihracat rakamlarımızı aynı hızlarda artırarak ülkemize daha yüksek girdi sağlamanın önünü açmak olmalıdır.

Halkımızın, dünya ortalamasının çok altında olan tüketimini artırıp, su ürünlerine özendirilmesi hem halk sağlığı hem de sektör açısından pozitif etki yaratacaktır. Bununla birlikte genç nüfusumuz hem yeme alışkanlıklarının değiştirilebilmesi için hem de üretimin devam edebilmesi için en önemli faktördür.

Son yıllarda sektörde gittikçe artan eğitimli iş gücü, su ürünleri ile ilgili lisans, ön lisans eğitimlerinin özendirilmesi, staj ve iş olanaklarının artırılarak sektöre kazandırılması çok önemlidir.

Üretimde katma değerli ürün ve sürdürülebilirliğin sağlanabilmesi için gerekli olan kalifiye iş gücü ile birlikte bu konuda yapılacak yatırımlar da gereklidir. Ülke olarak su ürünleri AR-GE faaliyetlerine yatırımımız artsa da hala gelişmiş ülkelerin arkasında kalmaktayız. Bu durumda üretimden kazanabileceğimiz potansiyel değer boşa gitmemesi, sürdürülebilirliğin sağlanması ve halk sağlığının korunması gibi sebeplerden AR-GE faaliyetlerimize yaptığımız yatırımı artırmalıyız.

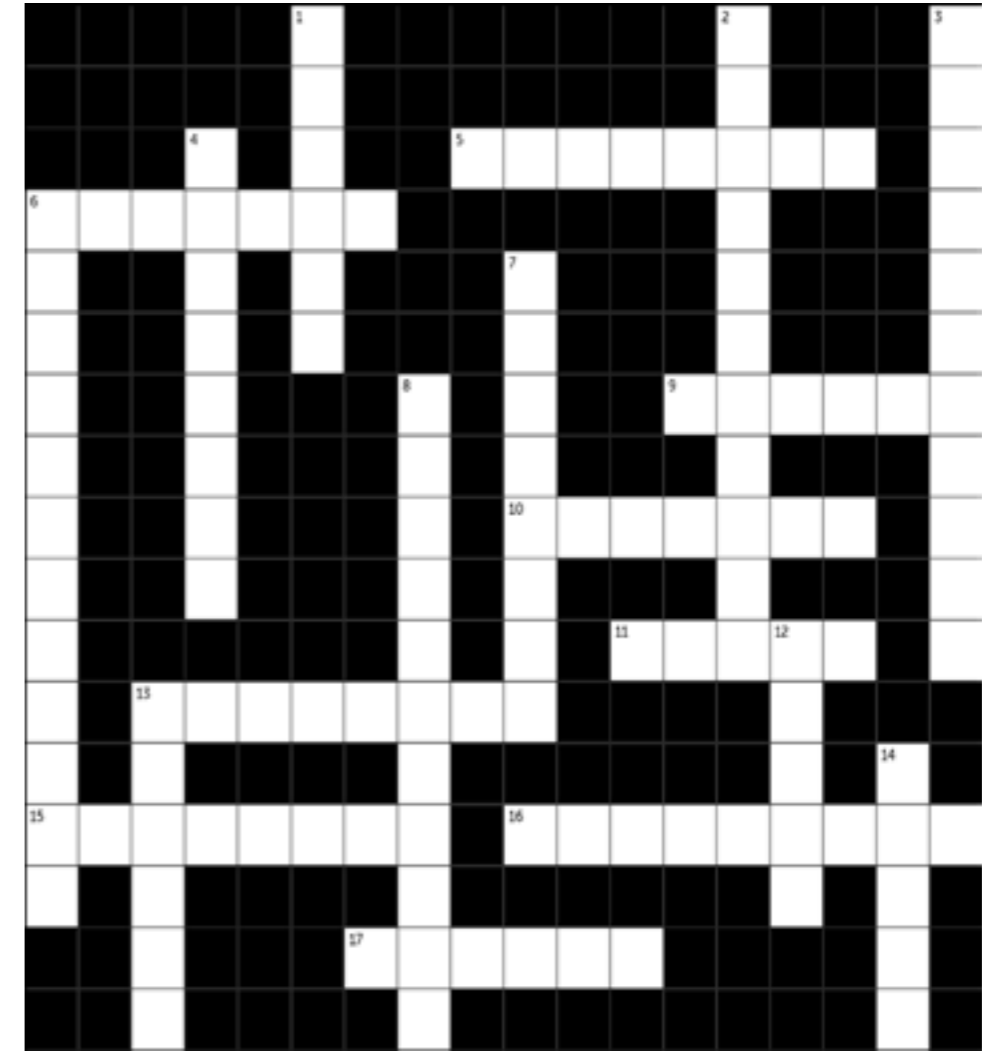
Uluslararası kurumlar ile yaptığımız çalışmalara önem vermeli, Birleşmiş Milletler Sürdürülebilirlik Amaçları doğrultusunda yatırımlarımızı gerçekleştirerek sektörün merkezi olan su kaynaklarımızı her türlü tehditten korumalıyız.

Su Ürünleri Üretim Miktar ve Değeri

Yıllar	AVCILIK		YETİŞTİRİCİLİK		TOPLAM	
	Miktar (ton)	Değer (₺)	Miktar (ton)	Değer (₺)	Miktar (ton)	Değer (₺)
2000	503.345	367.840.650	79.031	139.552.950	582.376	507.393.600
2001	527.733	490.719.350	67.244	173.890.600	594.977	664.609.950
2002	566.682	630.759.100	61.165	212.248.000	627.847	843.007.100
2003	507.772	878.154.800	79.943	415.575.800	587.715	1.293.730.600
2004	550.482	1.120.965.400	94.010	520.603.300	644.492	1.641.568.700
2005	426.496	1.574.988.300	118.277	704.283.000	544.773	2.279.271.300
2006	533.048	1.706.983.000	128.943	766.229.750	661.991	2.473.212.750
2007	632.450	1.323.151.750	139.873	839.762.500	772.323	2.162.914.250
2008	494.124	1.097.178.400	152.186	850.646.080	646.310	1.947.824.480
2009	464.233	837.387.880	158.729	952.935.500	622.962	1.790.323.380
2010	485.939	1.078.515.200	167.141	1.066.778.600	653.080	2.145.293.800
2011	514.755	1.143.272.172	188.790	1.270.028.140	703.545	2.413.300.312
2012	432.442	1.209.028.426	212.410	1.605.293.700	644.852	2.814.322.126
2013	374.121	1.188.432.525	233.394	1.704.471.151	607.515	2.892.903.676
2014	302.212	1.099.749.495	235.133	2.160.070.890	537.345	3.259.820.385
2015	431.907	1.245.020.381	240.334	2.569.208.590	672.241	3.814.228.971
2016	335.320	1.340.878.317	253.395	3.239.320.980	588.715	4.580.199.297

Kaynak: TÜİK

Ç A P R A Z B U L M A C A

YATAY

- 5 SATILAN ÜRÜNÜN ALIŞ DEĞERİ
- 6 İŞİ KOLAYLAŞTIRMA ARACI
- 9 DEVLETİN GELİRİ
- 10 DİJİTAL MUHASEBE TEMELİ
- 11 MUHASEBE ÖDEMESİ
- 13 VERGİ MÜKELLEFİ
- 15 DEFTER TUTMA, TABLO HAZIRLAMA
- 16 MUHASEBE CAMİASI SORUNU
- 17 MALİ BELGELERDEN BİRİ

AŞAĞI

- 1 İŞLETMELERİN KAZANÇLARI
- 2 YEVMİYE DEFTERİ GİBİ
- 3 AŞINMA YIPRANMA PAYI
- 4 TEMEL BİR MALİ TABLO
- 6 BORÇLARIN AFFI VEYA KOLAYLAŞTIRILMASI
- 7 TAHSİLİ ZOR ANLAMINDA
- 8 İKİNCİ SINIF DEFTER SİSTEMİ
- 12 ZORUNLU EĞİTİM KONUSU
- 13 BİRLEŞTİRİLMİŞ BEYANNAME
- 14 ANALİZ YÖNTEMİ

Gazi Kitabevi'nden yayımlanan

ULUSLARARASI

ADLI MUHASEBE

adli kitabımın 1. ve 2. baskısına gösterilen ilgiye teşekkür ediyorum.

Dr. Baki Toraman

3. baskısı ile tüm kitapçılarda...

Kurumumuz
Fraud Audit Corporation-FAC Ortaklarından

Sayın Tülay Oral'ın

KARA PARA

adlı kitabı çıktı!

Gazi Kitapevi & tüm online platformlarda!

**Hukuki
süreçlerde
güvenilir hizmet,
tam destek.**

www.fac.com.tr

Fraud Audit Corporation (FAC)

fraudauditcorp

Fraud Audit Corporation - FAC

Fraud Audit Corp.